

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

факультет фізичного виховання і спорту

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

кафедра медико-біологічних основ спорту та
фізкультурно-спортивної реабілітації

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

«Допущено до захисту»

Завідувач кафедри медико-біологічних
основ спорту та фізкультурно-
спортивної реабілітації

С.В. Гетманцев

“ ” 2024 року

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти

магістр

(ступінь вищої освіти)

на тему:

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИЧО- НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Керівник: доктор педагогічних наук, професор
Терентьева Наталія Олександрівна
(вчене звання, науковий ступінь, П.І.Б.)

Рецензент: доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри олімпійського і
професійного спорту ЧНУ імені Петра
Могили Довгань Надія Юріївна
(посада, вчене звання, науковий ступінь, П.І.Б.)

Виконав: студент VI курсу групи 687 М
Савонова Оксана Вікторівна
(П.І.Б.)

Спеціальності: 017 Фізична культура і спорт
(шифр і назва спеціальності)

ОПП: Фізкультурно-спортивна реабілітація

Миколаїв – 2024 рік Чорноморський національний університет імені Петра Могили

(повне найменування вищого навчального закладу)

Інститут, факультет, відділення	факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра, циклова комісія	кафедра медико-біологічних основ спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Спеціальність	017 Фізична культура і спорт
ОПП	Фізкультурно-спортивна реабілітація

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри медико-біологічних основ спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації

_____ С.В. Гетманцев
 “ ” 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ

Савонів Оксані Вікторівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи): Педагогічні умови реалізації природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації під час дистанційного навчання

керівник роботи: д.п.н., професор Терентьєва Наталія Олександрівна
 (прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від
«25» вересня 2024 року № 244.

2. Строк подання студентом проєкту (роботи) «12 грудня 2024 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: вступ, основна частина, висновок, список використаних джерел та літератури, додатки.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити) згідно з планом кваліфікаційної роботи магістра.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень) не планується.

6. Консультанти розділів проєкту (роботи)

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Терентьєва Н.О.		
Розділ 1	Терентьєва Н.О.		
Розділ 2	Терентьєва Н.О.		
Розділ 3	Терентьєва Н.О.		
Висновки	Терентьєва Н.О.		

7. Дата видачі завдання 26.09.2024**КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН**

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів проєкту (роботи)	Примітка
1.	Вступ до кваліфікаційної роботи	вересень 2024	
2.	Розділ 1. Теоретичні основи природничо-наукової підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації	вересень 2024	
3.	Розділ 2. Методи та організація дослідження	вересень 2024	
4.	Розділ 3. Педагогічні умови реалізації природничо-наукової підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації в умовах дистанційного навчання	вересень 2024	
5.	Висновки	вересень 2024	
6.	Переддипломна практика	23.09 – 11.10. 2024	
7.	Оформлення списку використаних джерел та літератури, додатків	жовтень 2024	
8.	Попередній захист	11.12.2024	
9.	Рецензія на дипломну роботу	16.12.2024	
10.	Захист дипломної роботи	24.12 2024	

Студент

_____ (підпис)

Савонова О.В.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник проєкту (роботи)

_____ (підпис)

Терентьєва Н.О.

_____ (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ	6
УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ	8
ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	
1.1. Актуальність підготовки майбутнього фахівця фізичної культури і спорту до надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації	14
1.2. Дистанційне навчання у підготовці майбутніх фахівців фізичної культури і спорту: педагогічні умови реалізації	25
Висновки до першого розділу	29
РОЗДІЛ 2 АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ АНАЛІЗ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА ПРИКЛАДІ ЧНУ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ	
2.1. Природничо-наукова підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили	31
2.2. Особливості природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту під час дистанційного навчання в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили	36
Висновки до другого розділу	42
РОЗДІЛ 3. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ	

	5
3.1. Впровадження педагогічних умов природничо-наукової підготовки під час дистанційного навчання	46
Висновки до третього розділу	67
ВИСНОВКИ	69
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	73

АНОТАЦІЯ

Савонова О.В. «Педагогічні умови реалізації природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації під час дистанційного навчання» – На правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня вищої освіти магістр за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» ОПП Фізкультурно-спортивна реабілітація – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2024 р.

У магістерській роботі розглядається проблема природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації в умовах дистанційного навчання. Метою дослідження є виокремлення та обґрунтування педагогічних умов, що забезпечують ефективну підготовку фахівців у цій сфері. Завданнями роботи є аналіз теоретико-методологічних основ підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації, дослідження особливостей організації дистанційного навчання та виокремлення ключових педагогічних умов для його реалізації. Основна увага приділяється використанню інноваційних технологій навчання для підвищення ефективності освітнього процесу під час дистанційного навчання в умовах модернізації вищої освіти. Наукова новизна роботи полягає у вперше запропонованих організаційно-методичних засадах реалізації природничо-наукової підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації в дистанційному форматі. Практична значущість дослідження полягає у розробленні рекомендацій, що можуть бути використані у закладах вищої освіти для вдосконалення процесу підготовки фахівців. Робота підтверджує доцільність використання технологій змішаного навчання, акцентуючи увагу на необхідності створення відкритої інформаційної системи навчально-методичного забезпечення та консультаційно-методичної підтримки викладачів закладів вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта, фахівець фізкультурно-спортивної реабілітації, природничо-наукова підготовка, дистанційне навчання.

Savonova O.V. «Pedagogical Conditions for the Implementation of Natural Science Training for Future Specialists in Physical Culture and Sports Rehabilitation During Distance Learning» – Manuscript.

Qualification work for obtaining the Master's degree in Higher Education in specialty 017 "Physical Culture and Sports" of the Educational and Professional Program "Physical Culture and Sports Rehabilitation" – Petro Mohyla Black Sea National University, Mykolaiv, 2024.

The Master's thesis addresses the issue of natural science training for future specialists in physical culture and sports rehabilitation in the context of distance learning. The aim of the study is to identify and substantiate pedagogical conditions that ensure the effective training of specialists in this field. The objectives of the study include analyzing the theoretical and methodological foundations of training specialists in physical culture and sports rehabilitation, examining the specifics of organizing distance learning, and identifying key pedagogical conditions for its implementation. The focus is on the use of innovative teaching technologies to enhance the effectiveness of the educational process during distance learning amid the modernization of higher education. The scientific novelty of the study lies in the first proposed organizational and methodological foundations for implementing natural science training for specialists in physical culture and sports rehabilitation in a distance learning format. The practical significance of the research is in the development of recommendations that can be used in higher education institutions to improve the training process for specialists. The work confirms the feasibility of using blended learning technologies, emphasizing the need to create an open informational system for educational and methodological support, as well as consultative and methodological assistance for higher education instructors.

Keywords: higher education, specialist in physical culture and sports rehabilitation, natural science training, distance learning.

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

LMS (Learning Management System) – система управління навчанням,
MOODLE (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) —
модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

ЕНК – електронний навчальний курс

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗК – загальні компетентності

МОП – Міжнародна організація праці

ОПП – освітньо-професійна програма підготовки

ПРН – програмні результати навчання

РНПД – робоча навчальна програма дисципліни

СК – спеціальні компетентності

ФСР – фізкультурно-спортивна реабілітація

ЧНУ імені Петра Могили – Чорноморський національний університет
імені Петра Могили

ЮНЕСКО (UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural
Organization) – Організація Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і
культури

ВСТУП

В умовах погіршення стану здоров'я населення України актуальною є проблема якісної природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації як основа формування в них природничо-наукового мислення (здоров'язбережувального світогляду), що дозволить забезпечити виховання підростаючого покоління в душі відповідального ставлення до власного здоров'я й здоров'я оточуючих як до найвищої соціальної цінності.

Разом із тим майбутні фахівці фізкультурно-спортивної реабілітації і самі мають бути здоровими, тобто успішними в сучасному світі. Вони мають уміти ефективно пристосуватися та осмислено управляти своєю поведінкою при швидкоплинних обставинах, справлятися зі стресами, запобігати виникненню конфліктів та їх вирішувати; приймати відповідальні рішення – бути конкурентоспроможними на ринку праці тощо. Формуванню таких особистісних якостей майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації має сприяти освітній процес, що в сучасних умовах модернізації вищої освіти потребує оновлення і вдосконалення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій за останні десять років питаннями природничо-наукової підготовки як складової професійної підготовки майбутніх: економістів-аграріїв, фахівців інженерного профілю, екологів, учителів трудового навчання, лікарів, психологів та майбутніх учителів початкової школи, опікувалися у своїх дослідженнях О.В. Левчук (2008), С.О. Касярум (2010), Г.А. Білецька (2014), Д.В. Матяшова (2015), М.А. Пайкуш (2016), В.Г. Білик (2017), І.В. Шеремет (2018) відповідно. Питання природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури як компонентної складової професійної стало об'єктом окремого наукового дослідження П.В. Хоменко (2014). Науковці зазначають про важливість природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців під час навчання у закладах вищої освіти, яка сприяє формуванню у них

природничо-наукового світогляду Водночас підвищення її якості є важливим завданням педагогічної теорії і практики.

Під природничо-науковою підготовкою майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації розуміємо системний динамічний процес оволодіння предметними медико-біологічними компетентностями та формування професійно важливих характеристик і рис особистості, що дозволять вирішувати завдання майбутньої професійної діяльності в галузі здоров'язбереження..

Не зважаючи на досить велику кількість представлених вище наукових розробок, питання реалізація процесу природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури в умовах дистанційного навчання у напрямку залишається дослідженим недостатньо.

У сучасному світі інноваційні технології відіграють важливу роль у різних сферах життя, включаючи освіту. Дистанційне навчання стає все більш популярним, особливо у контексті останніх викликів, пов'язаних з пандемією COVID-19, що вимусила переглянути традиційні підходи до навчання. В умовах дистанційного навчання особливо важливо забезпечити якісну природничо-наукову підготовку майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації. Це зумовлено необхідністю володіння ними глибокими знаннями та навичками для ефективного використання природничо-наукових знань у професійній діяльності. Педагогічні умови, що сприяють ефективній реалізації цієї підготовки, є ключовими факторами успішного навчання, що обґрунтовує актуальність обраної теми.

Мета дослідження – виокремити та обґрунтувати комплекс педагогічних умов щодо ефективної реалізації природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (фізкультурно-спортивної реабілітації) під час дистанційного навчання..

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі **завдання**:

1. Проаналізувати теоретико-методологічні основи природничо-наукової підготовки фахівця фізичної культури і спорту до надання послуг з

фізкультурно-спортивної реабілітації.

2. Дослідити особливості організації дистанційного навчання у сфері підготовки фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації.

3. Виокремити та обґрунтувати доцільність комплексу педагогічних умов, що забезпечують ефективну природничо-наукову підготовку фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації під час дистанційного навчання.

Об'єктом дослідження є процес природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту (фізкультурно-спортивної реабілітації).

Предметом дослідження є педагогічні умови ефективної реалізації природничо-наукової підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації під час дистанційного навчання.

Методи й організація дослідження. У дослідженні використовувалися такі методи: *теоретичні*: аналізу, синтезу та узагальнення результатів авторського досвіду ефективного використання технологій дистанційного навчання в процесі природничо-наукової підготовки фахівців з фізичної культури і спорту; *емпіричні*: опитування; *математичної статистики*.

Наукова новизна одержаних результатів визначається тим, що вперше на основі нормативних документів та звітів здійснено аналіз теоретико-методологічних основ природничо-наукової підготовки фахівця фізичної культури і спорту до надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації з виокремленням основних особливостей підготовки в закладах вищої освіти України; удосконалено і запропоновано організаційно-методичні засади реалізації природничо-наукової підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації під час дистанційного навчання, подальшого розвитку дістали наукові положення щодо можливостей забезпечення набуття майбутніми фахівцями загальних компетентностей (комунікативних навичок, навичок прийняття рішень, навичок зміни стратегії поведінки тощо) під час дистанційного навчання

Практична значущість результатів дослідження полягає у можливості

вдосконалення природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації, особливо в умовах дистанційного навчання. Отримані дані та розроблені рекомендації можуть бути використані в закладах вищої освіти для підвищення якості навчального процесу та формування професійних компетентностей у майбутніх фахівців. Зокрема, результати дослідження мають наступні аспекти значущості:

Поглиблено уявлення про роль природничо-наукової підготовки як основи формування здоров'язбережувального світогляду майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації. Визначено ключові педагогічні умови для ефективного застосування дистанційного навчання в природничо-науковій підготовці. Запропоновано практичні методики підготовки студентів до роботи з дисциплінами природничо-наукового циклу та використання цих знань у професійній діяльності. Результати можуть бути використані під час підготовки фахівців фізичної культури і спорту в умовах дистанційного або змішаного навчання.

Практичні результати також сприяють підготовці студентів до вирішення професійних завдань: аналізу та адаптації до швидкоплинних умов роботи, управління поведінкою та здоров'ям, запобігання стресу та конфліктів, а також прийняття відповідальних рішень.

Подальше впровадження дослідження сприятиме модернізації освітнього процесу та підвищенню конкурентоспроможності випускників на ринку праці.

Апробація результатів дослідження здійснена на IX Міжнародній науково-практичній конференції «Сучасні проблеми та перспективи розвитку фізичного виховання, здоров'я і професійної підготовки майбутніх фахівців з фізичного виховання та спорту» (м. Київ, 22-23 березня 2018 року), II Міжнародній науково-практичній конференції «Фізична культура і спорт: досвід та перспективи» (м. Чернівці, 4-5 квітня 2019 року), XXVI Всеукраїнській науково-практичній конференції «МОГИЛЯНСЬКІ ЧИТАННЯ – 2023: досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні:

глобальний, національний та регіональний аспекти» (м. Миколаїв, 6–10 листопада 2023 року).

Результати дослідження висвітлено у трьох наукових працях:

1. Савонова О. В. Досвід реалізації змішаного навчання при підготовці студентів факультету фізичного виховання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2018. Вип. 3 (97)18. С. 492-497 (фахове видання).

2. Савонова О.В. Природничо-наукова підготовка майбутніх фахівців фізичного виховання і спорту з використанням технологій змішаного навчання. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2019. Берез. 26; 33. С. 78–84 (фахове видання).

3. Савонова О.В. Інтерактивна складова електронних навчальних курсів підготовки фахівців фізичної культури і спорту: досвід реалізації. *Могілянські читання – 2023: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти: XXVI Всеукраїнська науково-практична конференція: тези доповідей «Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації»*. Миколаїв, 2023. С. 142–145.

Структура й обсяг роботи. Магістерська робота складається з переліку умовних скорочень, вступу, трьох розділів, висновків до них, висновків та списку використаних джерел (39 найменувань). Загальний обсяг роботи складає 78 сторінок, з яких основного тексту – 64 сторінки.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

1.1. Актуальність підготовки майбутнього фахівця фізичної культури і спорту до надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації

Актуальність підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації ґрунтується на сучасних соціально-економічних та демографічних викликах, що стоять перед Україною. Основною передумовою є високий рівень поширеності хронічних неінфекційних захворювань серед населення, що знижує якість і тривалість життя, а також значний вплив наслідків війни на фізичний і психічний стан громадян.

Термін «фізкультурно-спортивна реабілітація визначається в Законі України про фізичну культуру і спорт, стаття 1 як система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану [8].

Фізкультурно-спортивна реабілітація – це система державних, соціально-економічних, медичних, професійних, педагогічних, професійних та інших заходів з метою відновлення здоров'я, функціонального стану організму людини та її працездатності

На відміну від фізичної терапії, яка ґрунтується на діагностиці та оцінці функціонального стану пацієнта з урахуванням нозології, та передбачає застосування фізичних вправ поряд із лікувальними та фізіотерапевтичними заходами, фізкультурно-спортивна реабілітація має переважне спрямування на відновлення і компенсацію функціональних можливостей організму,

фізичного і психологічного стану людини за допомогою занять фізичною культурою і спортом [10].

Свій новий імпульс розвитку цей напрям набув в Указі президента України від 24 серпня 2020 року «Питання розвитку національної системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни». В ній йдеться про необхідність розвитку спорту ветеранів війни як напряму спорту, що забезпечує залучення ветеранів війни та членів їх сімей до занять спортом з метою їх психологічної та соціальної адаптації, та участь і підготовку спортивних команд ветеранів війни у всеукраїнських та міжнародних спортивних змаганнях та заходах. [37].

Забезпечення розвитку спорту в зазначеному контексті шляхом залучення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності ветеранів війни та членів їх сімей із використанням діючої мережі закладів фізичної культури і спорту, у тому числі в рамках проведення всеукраїнських спортивних заходів, міжнародних спортивних заходах, у взаємодії з громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості визначено одним із основних завдань Міністерства у справах ветеранів України [26].

Саме Міністерство у справах ветеранів України як центральний орган виконавчої влади, покликаний забезпечити формування та реалізацію державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни, осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною, постраждалих учасників Революції Гідності, членів сімей ветеранів та осіб, на яких поширюється чинність Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту», та інші суб'єкти сфери фізичної культури і спорту [26].

Далі була затверджена «Національна стратегія розвитку системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни [28].

Метою її є створення умов для формування й розвитку національної

системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни. Затверджена Національна стратегія сприяла затвердженню державного соціального стандарту фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни [27].

Державний соціальний стандарт фізкультурно-спортивної реабілітації визначає зміст, обсяг, умови і порядок здійснення фізкультурно-спортивної реабілітації, показники її якості для суб'єктів усіх форм власності, які надають послугу із фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранам війни та членам їх сімей, та сімей загиблих (померлих) ветеранів війни. Високий рівень мотивації такої категорії осіб створює додаткові аргументи на користь сприяння професійній підготовці фахівців сфери фізкультурно-спортивної реабілітації з числа ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни

У Державному соціальному стандарті детально розкриті терміни щодо надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації [27], зокрема:

1) індивідуальний план надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації – документ, розроблений мультидисциплінарною реабілітаційною командою на підставі результатів реабілітаційного обстеження особи із числа ветеранів війни, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, що визначає мету та завдання реабілітації та комплекс заходів, необхідних для їх досягнення [27];

2) моніторинг та оцінювання якості надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації – постійний чи періодичний огляд діяльності суб'єкта, що надає послугу із фізкультурно-спортивної реабілітації, що має на меті оцінку поточних результатів, виявлення труднощів, визначення проблем, надання рекомендацій для їх усунення [27];

3) мультидисциплінарна реабілітаційна команда – функціонально виокремлена група фахівців у сфері надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації, які об'єднані спільними метою та завданнями

фізкультурно-спортивної реабілітації [27];

4) надавач послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації - фахівці у сфері надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації або мультидисциплінарна реабілітаційна команда, що безпосередньо виконують заходи, які становлять зміст послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації; [27]

5) отримувач послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації – особа із числа ветеранів війни, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, яка звернулася за допомогою у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації та направлена на фізкультурно-спортивну реабілітацію [27];

6) суб'єкт, що надає послугу із фізкультурно-спортивної реабілітації, – установа, організація, заклад незалежно від форми власності, фізична особа – підприємець, які відповідають критеріям діяльності суб'єктів, що надають послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації, затвердженим Мінветеранів [27];

7) фізкультурно-спортивна реабілітація – система заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану [27];

8) послуга із фізкультурно-спортивної реабілітації – професійна діяльність установ, закладів незалежно від форми власності, фізичних осіб – підприємців, спрямована на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичними вправами функціональних можливостей організму особи для поліпшення її фізичного і психічного стану [27].

У додатках до Державного соціального стандарту фізкультурно-спортивної реабілітації визначені індивідуальні потреби отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації в наданні послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації, приведений «Індивідуальний план надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації», наведені «Основні заходи, що

становлять зміст послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації» та Додаток 4 Показники якості надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації [27].

Державний соціальний стандарт фізкультурно-спортивної реабілітації містить окремі додатки: 1. «Картка визначення індивідуальних потреб отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації в наданні послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації, 2 «Індивідуальний план надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації», 3. «Основні заходи, що становлять зміст послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації» та 4. Показники якості надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації [27].

Зокрема перший додаток – «Картка визначення індивідуальних потреб отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації в наданні послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації» є формалізованим інструментом для оцінювання стану, можливостей та потреб отримувача послуг із фізкультурно-спортивної реабілітації (ФСР). Його структура дозволяє систематизувати дані про фізичний, психологічний, соціальний і професійний стан пацієнта, що забезпечує індивідуалізований підхід до планування подальших реабілітаційних заходів [27].

Отже, картка слугує основою для розробки індивідуального плану фізкультурно-спортивної реабілітації. Цей документ фіксує специфічні потреби пацієнта та забезпечує структурований підхід до формування реабілітаційних програм, що враховують різноманітні аспекти здоров'я та фізичного стану отримувача послуг фізкультурно-спортивної реабілітації [27], у тому числі:

– «Відомості про отримувача послуги» включає особисті дані пацієнта, такі як прізвище, ім'я, стать, дата народження, місце проживання, а також інформацію про освіту та професію. Ці дані допомагають фахівцям зрозуміти соціальний контекст і можливості пацієнта [27].

– «Соціальний статус» – дозволяє виизначити соціальний статус отримувача послуг і оцінити його потреби в контексті соціальної підтримки. Наприклад, статус ветерана війни може вимагати особливих підходів у реабілітації [27].

– «Сім'я та оточення» – зазначається інформація про сімейний стан і наявність рідних для розуміння соціальної підтримки пацієнта адже може вплинути на його мотивацію та успішність у процесі проходження реабілітації [27].

– «Соціальне функціонування» – наведена інформація дозволяє провести оцінку можливостей отримувача послуг щодо користування громадським транспортом та наявності соціальної допомоги [27].

– «Стан здоров'я та функціонування» – містить детальну інформацію про фізичний та емоційно-психологічний стан пацієнта із зазначенням медичних протипоказань і проблем, що виникли внаслідок захворювання, що дозволяє забезпечити коректне планування подальших реабілітаційних заходів [27].

– «Потреби отримувача послуги» – де визначаються конкретні потреби в наданні послуг фізкультурно-спортивної реабілітації – спортом, участь у змаганнях та потребу в психологічній допомозі [27].

Результати комплексного визначення ступеня індивідуальних потреб потенційного отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації є підставою для прийняття рішення про надання такої послуги, складення/перегляд індивідуального плану надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації.

За результатами надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації надавачами послуг із фізкультурно-спортивної реабілітації проводиться повторне визначення ступеня індивідуальних потреб отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації з метою коригування індивідуального плану.

Індивідуальний план є основою для надання послуги із фізкультурно-

спортивної реабілітації та складається за участю отримувача такої послуги.

На основі зібраних даних фахівці, які надають послуги з фізкультурно-спортивної реабілітації розробляють і заповнюють додаток 2 «Індивідуальний план надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації» [27]. Він містить:

- загальні відомості про отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації;
- заходи, що проводяться під час надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації;
- періодичність і строк виконання заходів;
- відомості про виконавців заходів;
- дані щодо моніторингу результатів надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації та перегляду індивідуального плану (за потреби) [27].

Основні заходи, що становлять зміст послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації наводяться у додатку 3 як можливі активності – від медичних обстежень до навчально-тренувальних занять і психологічної підтримки. Саме вони визначають зміст послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації і покликані забезпечити не лише фізичне відновлення пацієнтів, але й їх соціалізацію та психологічний комфорт. Згідно додатку 3 до таких заходів можуть відноситись [27]:

1. Вхідне комплексне медичне обстеження ветерана війни або члена його сім'ї. Це індивідуальний захід, що триває дві години і дозволяє оцінити загальний стан здоров'я пацієнта. На основі цього обстеження формується висновок щодо подальшої фізкультурно-спортивної реабілітації.

2. Визначення ступеня індивідуальних потреб та складання карти індивідуальних потреб й плану фізкультурно-спортивної реабілітації, враховуючи особливості кожного пацієнта.

3. Проведення зборів мультидисциплінарної команди для етапної оцінки ефективності процесу фізкультурно-спортивної реабілітації. Цей груповий захід проводиться один або два рази на тиждень після складання

індивідуального плану ФСР і дозволяє його коригувати у разі необхідності.

4. Психологічна діагностика – включає обробку результатів та оформлення рекомендацій, що допомагають у подальшій психологічній підтримці пацієнтів. Може проводитися як індивідуально, так і в групах в середньому три рази на тиждень по дві години.

5. Вихідне комплексне медичне обстеження – проводиться по завершенні програми реабілітації і дозволяє оцінити досягнуті результати та ефективність проведених заходів.

6. Тестування за окремим видом спорту для визначення рівня фізкультурно-спортивної підготовки пацієнтів. Цей захід проводиться в середньому один раз на тиждень по дві години і може бути як індивідуальним, так і груповим.

7. Організація і проведення навчально-тренувальних занять з різних видів спорту протягом періоду надання послуги з фізкультурно-спортивної реабілітації. Це дозволяє пацієнтам адаптуватися до фізичних навантажень та покращити свої результати.

8. Проведення змагань різного рівня з фізичної культури і спорту, що є важливим елементом соціалізації пацієнтів та розвитку їх спортивних навичок.

9. Забезпечення проведення спеціалізованих програм активної реабілітації для осіб з ураженням хребта, що дозволяє адаптувати фізичні навантаження до можливостей пацієнтів і сприяє їх відновленню.

10. Забезпечення соціалізації через групову роботу у тому числі через тренінги, ігри та командні заходи для розвитку навичок взаємодопомоги та психологічного розвантаження.

11. Освітні заходи – організація і проведення семінарів, тренінгів та конференцій з питань здорового способу життя та фізкультурно-спортивної реабілітації, що сприяє підвищенню обізнаності пацієнтів про їх можливості [27].

Додаток 3 Державного соціального стандарту фізкультурно-спортивної

реабілітації також визначає орієнтовний час, необхідний для виконання певних заходів з надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації впродовж тижня. Його подано як середній показник, що може відрізнятись з огляду на індивідуальні потреби, стан здоров'я, вік і вподобання отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації. Заходи організуються та проводяться з урахуванням ступеня індивідуальної потреби, стану здоров'я, віку та вподобань зафіксованих в додатку 1 стандарта [27].

Основним з показників якості надання послуг із фізкультурно-спортивної реабілітації у відповідних установах є чисельність працівників, які мають відповідну фахову освіту. Тобто наявність у надавачів послуг із фізкультурно-спортивної реабілітації документів про відповідну освіту державного зразка.

М. Дутчак, В. Кашуба, Л. Сущенко [10] охарактеризували кваліфікаційні характеристики працівники сфери фізкультурно-спортивної реабілітації. Вони зазначають, що фахівці повинні вміти планувати і реалізовувати заходи фізкультурно-спортивної реабілітації, спрямовані на відновлення і компенсацію функціональних можливостей організму людини, її фізичного стану за допомогою занять фізичною культурою і спортом, повинні співпрацювати з працівниками системи закладів фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт» щодо залучення осіб з інвалідністю та їх супроводу для участі у фізкультурно-спортивних та реабілітаційних заходах серед осіб з інвалідністю з ураженнями опорно-рухового апарату, порушеннями зору, слуху, розумового і фізичного розвитку та різних вікових груп тощо [27]. Також фахівці сфери фізкультурно-спортивної реабілітації повинні співпрацювати з іншими фахівцями центрів комплексної реабілітації для дітей і молоді з інвалідністю в рамках залучення осіб з інвалідністю до участі у фізкультурно-оздоровчих, масових і спортивних заходах [10].

Одним із основних методичних положень фізкультурно-спортивної реабілітації повинен стати комплексний мультидисциплінарний підхід, що він передбачає формування складу «ФСР-команди» для відновлення стану

спортсмена з фахівців сфери фізичної культури і спорту, та залучення фахівців інших спеціальностей в консультативному режимі [29],

Розвиток системи ефективної реабілітації з урахуванням сьогоденішнього рівня суспільного здоров'я, можна віднести до найбільш важливих завдань не тільки у сфері сучасної охорони здоров'я, але й у сфері фізичної культури і спорту. Питаннями реабілітації при порушеннях різного профілю опікуються ООН та її численні спеціалізовані підрозділи (ВООЗ, МОП, ЮНЕСКО та близько 50 міжнародних організацій) [10]. В Україні, цьому питанню присвячено цілий ряд Законів та Постанов Уряду.

Звідси постає актуальне питання щодо необхідності з одного боку розробки методології забезпечення надання послуг фізкультурно-спортивної реабілітації, а з іншого – необхідність забезпечення ефективних умов підготовки фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації в межах спеціальності 017 Фахівець фізичної культури і спорту за програмою «Фізкультурно-спортивна реабілітація»

Уже починаючи з 2021 р відбувається інтенсивне запровадження фахової підготовки за ОПП «Фізкультурно-спортивна реабілітація» у межах спеціальності 017 Фізична культура і спорт у таких закладах вищої освіти:

– Національний університет фізичної культури і спорту України (м. Київ, 2021 рік) – кафедра кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації [19];

– Львівський державний університет імені Івана Боберського (м. Львів, 2022 рік) – кафедра фізкультурно-спортивної реабілітації та спортивної медицини [20];

– Харківська державна академія фізичної культури, (м. Харків, 2022 рік) – кафедра фізкультурно-спортивної реабілітації [21];

– Український державний університет імені Михайла Драгоманова (м. Київ, 2022-2023 рік) – кафедра фітнесу і фізкультурно-спортивної реабілітації [18];

– Тернопільський національний педагогічний університет імені

Володимира Гнатюка (м. Тернопіль, 2022 рік), кафедра фізичного виховання та реабілітації [16];

– Національний університет водного господарства та природокористування (м. Київ, 2022 рік) – кафедра медико-біологічних дисциплін [17];

– Чорноморський національний університет імені Петра Могили (м. Миколаїв, 2023 рік) – кафедра медико-біологічних основ спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації [22].

Отже актуальність підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації обумовлена сучасними соціально-економічними, демографічними та військовими викликами, які стоять перед Україною. Основними причинами цієї необхідності є поширеність хронічних неінфекційних захворювань, які впливають на тривалість та якість життя, а також значний вплив наслідків війни на фізичний і психологічний стан звичайних громадян, ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, .

Фізкультурно-спортивна реабілітація, як зазначено в законодавстві України, є системою заходів, спрямованих на відновлення здоров'я і функціональних можливостей організму через використання фізичних вправ. Цей напрям набув стратегічного значення завдяки нормативним документам, таким як Указ Президента України №342/2020 [37] та Національна стратегія розвитку системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни [28]. Їх реалізація передбачає залучення ветеранів війни, членів їх сімей та інших категорій населення до активного громадського життя через фізичну культуру та спорт.

Важливим аспектом у цьому стала необхідність підготовки кваліфікованих фахівців, які здатні забезпечувати високий рівень надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації. Відповідно в закладах вищої освіти в Україні активно впроваджується спеціалізація «Фізкультурно-спортивна реабілітація» в межах підготовки фахівців за спеціальністю 017

Фізична культура і спорт. Це сприяє не лише формуванню національної системи фізкультурно-спортивної реабілітації, але й відкриває можливості для професійного розвитку фахівців фізичної культури і спорту. Комплексний підхід, що поєднує фізичне відновлення, психологічну підтримку та соціалізацію через спорт, є ефективним засобом адаптації громадян, які потребують реабілітації. Такий підхід підтримується на державному рівні через затверджені стандарти і програми, що визначають зміст, обсяг та якість послуг фізкультурно-спортивної реабілітації.

Таким чином, розвиток фізкультурно-спортивної реабілітації та підготовка фахівців з фізичної культури і спорту для надання послуг у цій галузі є важливими кроками на шляху до вирішення актуальних проблем суспільства, зокрема забезпечення здоров'я та добробуту населення, а також інтеграції ветеранів війни у соціальне та економічне життя країни.

Разом із цим подальшої цікавості в рамках нашого дослідження викликає питання забезпечення якості підготовки фахівців фізичної культури і спорту до надання послуг с фізкультурно-спортивної реабілітації. Та розгляд особливостей цієї підготовки під час дистанційного навчання.

1.2 Дистанційне навчання у підготовці майбутніх фахівців фізичної культури і спорту: педагогічні умови реалізації

Дистанційне навчання та його реалізація є актуальним і перспективним питанням у рамках організації освітнього процесу закладів вищої освіти. На це вказують науковці В. Бузько, Г. Дзіман, В. Коткова та ін. [4; 5; 12].

Дистанційне навчання вимагає дотримання певних педагогічних умов, таких як студентоцентрикований і компетентнісний підходи, особистісний і професійний розвиток студентів, адаптація освітнього середовища до цифровізації, а також готовність студентів до навчання в такому форматі.

Особливо актуальними ці питання постають під час організації природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту, яка спрямована забезпечити формування у студентів

здоров'язберезувальних і здоров'явідновлювальних компетентностей. Адже саме від їх ефективності та якості залежить ефективність розвитку здоров'язберезувального (здоров'явідновлювального) потенціалу України – формування у кожного її громадянина усвідомленого дотримання та поширення стандартів здорового способу життя як умови забезпечення його якості.

Організація природничо-наукової підготовки фахівців у закладах вищої освіти є ресурсозатратним процесом і потребує наявності й постійного оновлення як матеріально-технічної бази (лабораторного обладнання, реактивів, комп'ютерної техніки тощо), так і навчально-методичного забезпечення освітнього процесу із врахуванням стратегічних завдань реформування вищої освіти України [2; 38].

Відповідно до вітчизняних унормовуючих документів дистанційна освіта – це «можливість навчатися та отримувати необхідні знання віддалено від навчального закладу в будь-який зручний час» [6; 36], регульована Положенням про дистанційне навчання (2013 із змінами і доповненнями) [23; 36], [9; 36], Концепцією розвитку дистанційної освіти в Україні (2000) [11; 36], Стратегією розвитку інформаційного суспільства в Україні (2013) [34; 36]. Однією з форм отримання освіти на основі виключно інформаційно-комунікаційних технологій є електронна освіта, яка набуває активного поширення серед усіх верств населення завдяки наявній інформаційній інфраструктурі («сукупність різноманітних інформаційних (автоматизованих) систем, інформаційних ресурсів, телекомунікаційних мереж і каналів передачі даних, засобів комунікацій і управління інформаційними потоками, а також організаційно-технічних структур, механізмів, що забезпечують їх функціонування» [34; 36]). Серед низки пріоритетних заходів, спрямованих на реалізацію е-освіти [34; 36] можна виокремити забезпечення всіх закладів освіти широкосмуговим доступом до міжнародних науково-освітніх мереж та Інтернету. Практично всі заклади вищої освіти здійснюють реалізують електронну освіту через дистанційні

курси, розміщені на відповідних програмних платформах дистанційного навчання.

Наразі заклади вищої освіти ґрунтують можливості дистанційної освіти (навчання) переважно на одній з таких платформ як MOODLE та/ або E-LEARNING. У закладах вищої освіти (ЗВО), які здійснюють підготовку майбутніх фахівців педагогічного профілю, платформа MOODLE (модульне об'єктно-орієнтоване середовище дистанційного навчання) проходила апробування й набула більшого розповсюдження, оскільки є безкоштовною. Тому для відповідних педагогічних напрямів підготовки можливості саме цієї платформи покликані забезпечити так званий «універсальний дизайн у сфері освіти – дизайн предметів, навколишнього середовища, освітніх програм та послуг, що забезпечує їх максимальну придатність для використання всіма особами без необхідної адаптації чи спеціального дизайну» [34; 36; 39].

Також слід брати до уваги основні фактори, які визначають ефективність дистанційного навчання через поєднання ряду факторів і дозволяють студентам шляхом комбінування дистанційного і традиційного способів навчання утримувати в пам'яті більше інформації, розширювати свою професійну компетентність і домогтися кращих результатів у роботі.

Переваги та доцільність створення електронних / мультимедійних комплексів для забезпечення ними вітчизняних студентів різних галузей, напрямів, спеціальностей є предметом дослідження науково-методичного характеру фахівців різних сфер: соціономічної, техніко-технологічної, гуманітарної, військової тощо.

Фахові видання та збірники матеріалів конференцій за останні 20 років репрезентували наукові напрацювання як здобувачів наукових ступенів, так і науковців зі значним досвідом роботи, а також напрацювання шкільних педагогів. Ми ж зупинимося на працях, у яких окреслено основні положення дистанційної освіти в контексті критичного аналізу її запровадження для окремих спеціальностей та відображено окремий досвід впровадження

дистанційної освіти для студентів – майбутніх фахівців з фізичного виховання, фізичної культури та спорту.

Зокрема, у праці [33; 36] доведено, що електронне навчання студента є втричі дешевшим за денне (стаціонарне) і, відповідно, в умовах недофінансування закладів вищої освіти є більш доцільним і має набути повноцінного впровадження. Наголошено, що урядова політика багатьох країн проголосила дистанційну освіту пріоритетним напрямом освітньої політики з відповідним фінансуванням, зокрема для осіб з особливими потребами. Імпонує окреслення об'єктивних чинників, які гальмують масове впровадження дистанційної освіти в Україні. Окреслюючи підходи до впровадження системи дистанційного навчання [30; 36; 39], наголошено на покликанні дистанційного навчання розв'язувати специфічні завдання, зокрема впровадження нових педагогічних технологій навчання; застосування засобів телекомунікаційного зв'язку; розвитку творчої складової освіти; створення віртуального інформаційно-освітнього середовища тощо.

Щодо використання дистанційного навчання у підготовці фахівців з фізичної культури і спорту [39; 36] окреслено окремі технології (кейс, ТВ, мережеві), методи (асинхронний і синхронний), засоби (технічні і програмні) дистанційного навчання; переваги та недоліки дистанційного навчання, репрезентовано досвід університету щодо стажування викладачів з курсу «Технології дистанційного навчання онлайн навчання» тощо. Частково репрезентовано особливості змішаної форми дистанційного навчання для студентів спеціальності «Фізичне виховання і спорт» [3; 36; 39].

Разом із тим реалізація дистанційного навчання в рамках закладів вищої освіти вимагає створення відкритого освітнього, дослідницького та інформаційного простору нового типу – здатного забезпечити ефективність та неперервність підготовки висококваліфікованих, конкурентоспроможних фахівців нового покоління відповідно до міжнародних стандартів, зокрема і в галузі фізичної культури і спорту.

Відповідно до цього, вирішення потребують питання щодо впровадження в освітній процес закладів вищої освіти інноваційних технологій, покликаних розширити можливості викладача та студента, забезпечивши з одного боку якість, доступність та неперервність навчального процесу (від подачі навчального матеріалу до врахування результатів самостійної діяльності) для слухачів будь-якої форми підготовки (очної або заочної), у будь-який час та у будь-якому місці, а з іншого – сформувати у них мотивацію до навчання і власного саморозвитку.

З'ясування можливостей підвищення ефективності реалізації дистанційного навчання в процесі природничо-наукової підготовки фахівців з фізичної культури і спорту вважаємо за необхідне здійснити далі

Висновки до першого розділу

Актуальність підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації визначається соціально-економічними, демографічними та військовими викликами, з якими стикається українське суспільство. Зростання поширеності хронічних неінфекційних захворювань та значний вплив наслідків війни на фізичний і психологічний стан населення обумовлюють необхідність розвитку галузі фізкультурно-спортивної реабілітації як важливого складника державної стратегії охорони здоров'я.

Фізкультурно-спортивна реабілітація, як зазначено у законодавчих актах України, є системою спеціалізованих заходів, спрямованих на відновлення здоров'я, фізичних функцій та психоемоційного стану осіб за допомогою фізичних вправ і спортивної діяльності. Вона виступає як ефективний інструмент соціальної інтеграції та адаптації, зокрема для ветеранів війни та членів їхніх сімей, завдяки нормативно визначеним державним стандартам і стратегіям. Заклади вищої освіти адаптують навчальні програми до сучасних викликів і вимог ринку праці, створюючи передумови для підготовки висококваліфікованих фахівців.

Методологічна основа підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації ґрунтується на застосуванні комплексного

мультидисциплінарного підходу. Це забезпечує інтеграцію медичних, педагогічних, соціальних і психологічних аспектів у навчальному процесі та сприяє ефективному відновленню фізичного й психоемоційного стану отримувачів послуг.

Дистанційне навчання, як форма організації освітнього процесу, є ефективним інструментом підготовки фахівців у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації. Воно дозволяє реалізовувати студентоцентризований підхід, використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології та адаптувати освітнє середовище до умов цифровізації.

Педагогічні умови дистанційного навчання охоплюють упровадження інноваційних технологій, розробку електронних освітніх ресурсів, забезпечення доступу до освітніх платформ (зокрема MOODLE), формування індивідуальних траєкторій навчання та створення мотиваційного середовища для самостійної роботи студентів. Інтеграція сучасних технологій в освітній процес забезпечує якість, доступність і неперервність навчання майбутніх фахівців, дозволяючи готувати конкурентоспроможні кадри, здатні виконувати завдання з реабілітації на рівні міжнародних стандартів.

Особливості природничо-наукової підготовки в умовах дистанційного навчання спрямовані на формування у студентів ключових компетентностей у галузі здоров'язбереження, реабілітації та активного способу життя, що є основою ефективної реалізації державної стратегії поліпшення суспільного здоров'я. Таким чином, підготовка фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації в умовах дистанційного навчання потребує систематичного впровадження інноваційних педагогічних підходів, багатокomпонентної інтеграції теоретичних знань і практичних навичок та врахування специфічних потреб професійної діяльності у цій сфері. Це дозволить забезпечити якісний розвиток національної системи фізкультурно-спортивної реабілітації, сприятиме покращенню здоров'я населення та зміцненню соціального потенціалу країни.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІТИКО-ДОСЛІДНИЦЬКИЙ АНАЛІЗ ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В ПРОЦЕСІ ПРИРОДНИЧО- НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ НА ПРИКЛАДІ ЧНУ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

2.1. Природничо-наукова підготовка майбутніх фахівців фізичної культури і спорту в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили

Підготовка здобувачів за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт, за ОПП «Фізкультурно-спортивна реабілітація» в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили є цілісним освітнім процесом становлення майбутнього фахівця як особистості, розвитку загальної і професійної культури, набуття базових загальнонаукових, соціально-особистісних, загальнокультурних, а також фахових компетенцій з огляду на відповідну галузь і профіль.

Результати проведення аналітико-дослідницького аналізу освітньо-професійної програми підготовки «Фізкультурно-спортивна реабілітація» розташованої у вільному доступі, дозволяють констатувати, що вона передбачає підготовку фахівців, які володіють глибокими знаннями, базовими та професійними компетентностями, уміннями та навичками щодо побудови, корекції та оптимізації процесів з фізкультурно-спортивної реабілітації, організації та проведення заходів, притаманних спеціальності; здатні до самостійної постановки і вирішення завдань науково-дослідної діяльності прикладного характеру в фізкультурно-спортивних та реабілітаційних центрах регіону задля розвитку місцевої громади і держави.

Освітньо-професійна програма була затверджена Вченою радою університету 27 квітня 2023 року і є орієнтована на теорію і практику специфічної діяльності у галузі фізичного виховання та спорту, фізкультурно-спортивної реабілітації, попередження травматизму, ведення

здорового способу життя; організацію та проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів; управління суб'єктами сфери фізичної культури і спорту, а також передбачає можливість безперервної вищої освіти – продовження навчання на другому ступені вищої освіти (магістр).

Основний фокус освітньої програми та спеціалізації робиться на формуванні та розвитку професійних компетентностей фахівців у сфері фізичної культури і спорту та фізкультурно-спортивній реабілітації; засвоєнні теоретичних засад та методичних концептуальних положень, механізмів організації, практичних інструментів в процесі розроблення моделей занять з фізичної культури і спорту та оптимізації процесу підготовки в цілому; ефективному застосуванні набутих компетентностей під час використання комплексної системи професійної підготовки шляхом застосування новітніх технологій в практичній та науково-дослідній діяльності, фізкультурно-спортивній реабілітації.

Зауважимо, що в освітній програмі закладено великий освітньо-виховний потенціал з формування професійної готовності студентів до надання послуг фізкультурно-спортивної реабілітації, розглянутих у розділі 1 нашого дослідження. Важливу роль при цьому відіграє природничо-наукова підготовка яка сприяє розвитку компетенцій, необхідних для ефективного управління фізичною культурою та спортивною діяльністю а також фізкультурно-спортивною реабілітацією.

Зокрема такими спеціальними (фахові, предметні) компетентностями (СК) є [22]:

СК 3.Здатність до організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення.

СК 4 Здатність визначати заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації та форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують.

СК 5 Здатність зміцнювати здоров'я людини шляхом використання рухової активності, раціонального харчування та інших чинників здорового способу життя.

СК 7. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини під час занять фізичною культурою та спортом.

СК 8 Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини.

СК 9. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК 10. Здатність здійснювати навчання, виховання та соціалізацію людини у сфері фізичної культури і спорту, застосовуючи різні педагогічні методи та прийоми.

СК 11. Здатність аналізувати прояви психіки людини під час занять фізичною культурою і спортом [22].

Освітньо професійною програмою забезпечується педагогічна умова підготовки фахівців – нормативний зміст природничо-наукової підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (РН) [22]. У тому числі фахівці повинні вміти [22]:

ПРН 9. Демонструвати готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя, проведення роз'яснювальної роботи серед різних груп населення.

ПРН 10. Оцінювати рухову активність людини та її фізичний стан, складати та реалізовувати програми кондиційного тренування, організувати та проводити фізкультурно-оздоровчі заходи.

ПРН 11. Обґрунтовувати вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації та адаптивного спорту.

ПРН 13. Використовувати засвоєнні уміння і навички занять популярними видами рухової активності оздоровчої спрямованості.

ПРН 14. Застосовувати у професійній діяльності знання анатомічних, фізіологічних, біохімічних, біомеханічних та гігієнічних аспектів занять фізичною культурою і спортом.

ПРН 15. Визначати функціональний стан організму людини та обґрунтовувати вибір засобів профілактики перенапруження систем

організму осіб, які займаються фізичною культурою і спортом.

ПРН 16. Надавати долікарську медичну допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі людини.

ПРН 18. Аналізувати психічні процеси, стани та властивості людини під час занять фізичною культурою і спортом [22].

Для досягнення зазначених результатів програмою передбачено вивчення дисциплін циклу загальної підготовки, циклу професійної підготовки, варіативних дисципліни, проходження педагогічної практики, організацію та проведення позааудиторної роботи які забезпечать набуття відповідних фахових компетентностей.

1. Цикл загальної підготовки:

- Безпека життєдіяльності.

1.1. Цикл професійної підготовки:

- Біохімія;

- Анатомія;

- Фізіологія людини;

- Основи фізкультурно-спортивної реабілітації;

- Біомеханіка;

- Долікарська допомога у невідкладних станах;

- Адаптація та функціональні резерви спортсменів різних вікових категорій;

- Фізіологія рухової активності;

- Нетрадиційні методи у фізкультурно- спортивній реабілітації;

- Оздоровчі системи у фізичному вихованні та спорті;

- Сучасні методики фізкультурно-спортивної реабілітації;

- Основи теорії здоров'я та здорового способу життя;

- Організація оздоровчо-рекреаційної рухової активності [22].

Студентоцентрований підхід до навчання пропонує здобувачам освіти спеціальності 017 Фізична культура і спорт такі дисципліни на вибір:

- Реабілітація осіб з обмеженими можливостями;

- Інваспорт;
- Профілактика та реабілітація травматизму у фізичній культурі і спорті;
- Фармакологічні засоби у фізкультурно-спортивній реабілітації;
- Ергогенні засоби у фізкультурно-спортивній реабілітації;
- Фізіотерапія, курортологія та дієтологія;
- Фізкультурно-спортивна реабілітація в геронтології та геріатрії;
- Теорія і технології оздоровчо-рекреаційної рухової активності;
- Теорія і методика фізичного виховання у спеціальних медичних групах;
- Дієтологія;
- Лікувальна фізкультура при різних відхиленнях стану здоров'я;
- Психологія здорового способу життя, фізичного виховання і спорту;
- Спортивна медицина;
- Метрологічний контроль в спорті;
- Реабілітаційні аспекти плавання та аквааеробіка;
- Рекреаційна терапія та фізкультурно-спортивна реабілітація [22].

Результати проведення аналітико-дослідницького аналізу педагогічних умов підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації першого бакалаврського рівня зі спеціальності «Фізична культура і спорт» дозволяє зазначити. Акцент ОПП ставиться на вивчення сучасних технологій навчання, формуванні та розвитку професійних компетентностей у галузі фізичної культури і спорту, фізкультурно-спортивної реабілітації; вивченні теоретичних та методичних положень організації фізкультурно-оздоровчих занять; реалізації програм здорового способу життя серед різних груп населення, реалізацію навчально-тренувального процесу та методів реабілітації в умовах спеціалізованих дитячо-юнацьких, спортивно-педагогічних, рекреаційних, реабілітаційних закладах та фітнес центрах [22].

Важливу роль при цьому відіграє фахова природничо-наукова підготовка яка сприяє розвитку компетентностей, необхідних для

ефективного управління фізичною культурою та спортивною діяльністю, а також фізкультурно-спортивною реабілітацією і забезпечує формування знань про фізіологічні, біохімічні, валеологічні та медичні аспекти, які впливають на фізичну активність та здоров'я людини.

Нами були досліджені РНПД ОПП «Фізкультурно-спортивна реабілітація» спеціальності 017 Фізична культура і спорт, розміщені у вільному доступу на сайті ЧНУ імені Петра Могили: «Адаптація та функціональні резерви спортсменів різних вікових категорій», «Анатомія», «Біомеханіка», «Біохімія», «Долікарська допомога у невідкладних станах», «Нетрадиційні методи фізичної реабілітації», «Організація оздоровчо-рекреаційної рухової активності», «Основи теорії здоров'я та здорового способу життя», «Психотерапія спортсменів, хворих та інвалідів», «Сучасні методики фізкультурно-спортивної реабілітації», «Фізіологія людини», «Фітнес та рекреація».

2.2. Особливості природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту під час дистанційного навчання в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили

Відповідно до вимог діючих нормативних документів ЧНУ імені Петра Могили в існуючий навчальний процес запроваджено одну із загальноприйнятих у міжнародному співтоваристві систем управління навчанням, наприклад, ATutor, Efront, ILIAS, Moodle, технологій Вікі, соціальних мереж тощо, або систем власної розробки. Необхідною умовою для таких систем є те що, їх функціональні можливості дозволяють:

- студенту: отримувати персоніфікований доступ до електронного навчального курсу та університетського репозиторію чи електронної бібліотеки через Інтернет, відкривати та завантажувати на власний комп'ютер навчально-методичні матеріали курсу, в тому числі і мультимедійні, відправляти виконані завдання для перевірки, проходити електронне тестування, спілкуватися із іншими слухачами курсу

індивідуально чи в малих групах, ставити запитання викладачеві, переглядати електронний журнал обліку оцінок, тощо;

– викладачу: самостійно створювати та редагувати ресурси ЕНК (електронних навчальних курсів), надсилати повідомлення студентам, розподіляти, збирати та перевіряти завдання, вести електронні журнали обліку оцінок та відвідування, налаштовувати різноманітні ресурси курсу, організовувати електронне обговорення актуальних проблем між студентами в групі або малих групах в синхронному чи асинхронному режимах тощо.

Наразі в освітній процес Чорноморського національного університету імені Петра Могили, впроваджується найбільш досконала і поширена в Україні і в світі система Moodle – модульне об'єктно-орієнтоване динамічне навчальне середовище. Її також називають системою управління навчанням (LMS) або просто платформою для навчання.

У Чорноморському національному університеті імені Петра Могили передбачено, що навчання і викладання за освітньою програмою підготовки «Фізкультурно-спортивна реабілітація» має відбуватися як симбіоз ефективно підібраних методів та форм навчання і викладання і полягати в інтегральному застосуванні інтерактивних методів (робота в парах, брейнстормінг, групові дискусії) у процесі реалізації набутих знань, умінь та навичок з урахуванням індивідуальних особливостей студентів (розв'язування ситуаційних завдань, вправи на відпрацювання практичних навичок), імплементації сучасних інформаційних технологій (мультимедійні засоби, zoom, skype, google classroom) на лекційних заняттях та під час поточного і семестрового контролю.

Під час захисту практики для інформативного висвітлення результатів дослідження, студенти використовують мультимедійні презентації, що відображають динаміку процесу фізичного виховання та розкривають теоретичні та практичні знання студента, а саме: результати проведених спортивних тренувань, поставлених цілей, механізмів корекції навантажень, оцінку впровадженої програми з фізичного виховання та спорту. Зокрема, у

презентаціях з результатами практики студенти повинні демонструвати відео та фото проведених занять на відкритому захисті, на який були запрошені також стекхолдери

А інформацію щодо цілей, змісту та очікуваних результатів навчання, порядку та критеріїв оцінювання кожного виду завдань надаватися викладачами на першому занятті з кожної дисципліни або на настановчій конференції з кожної практики. Зазначена інформація міститься в РНПД на сторінці дисципліни в Moodle.

Однак ефективне використання можливостей платформи Moodle у навчальному процесі вимагає у педагогічних і науково-педагогічних працівників ЗВО формування нових умінь та навиків щодо розробки ЕНК з дисциплін які вони ведуть і які розміщуватимуться на навчальному порталі Університету і будуть доступні через Інтернет для вивчення студентами.

Авторський досвід створення електронних навчальних курсів з дисциплін природничо-наукового циклу підготовки студентів факультету фізичного виховання на кафедрі біологічних основ фізичного виховання, здоров'я і спорту Чернігівського національного педагогічного університету дозволив виокремити наступні методичні аспекти підготовчого етапу цього процесу.

Водночас подальших досліджень і розробок вимагають питання щодо забезпечення ефективності системного використання електронних навчальних комплексів в освітньому процесі ЗВО вимагається від науково-педагогічних працівників

На сьогоднішній день відповідними положеннями передбачено дотримання організаційних і методичних засад щодо створення і використання електронних навчальних курсів в Moodle ЧНУ імені Петра Могили [24; 25]. Зокрема, це:

1. Планування структури електронного навчального курсу окремої дисципліни відповідно до освітньої програми підготовки фахівців певної спеціальності, а також визначення доцільності використання тих чи інших

електронних ресурсів (довідникових чи діяльнісних) як майбутніх складових ЕНК відповідно до їх типів.

2. Підготовка навчально-методичних матеріалів для наповнення кожного окремо з визначених видів електронних ресурсів як майбутніх складових структурних елементів електронного навчального курсу з дисципліни. Зокрема, пошук інформації і створення відповідних електронних ресурсів призначених для забезпечення:

а) подання студентам довідникової інформації про курс, викладача, умови вивчення та складання контрольних заходів тощо;

б) проведення лекційних занять – тексти лекцій, або мультимедійні файли навчального забезпечення (презентації, аудіо- чи відеоматеріали);

в) закріплення вивченого навчального матеріалу, формування умінь та навичок, набуття відповідних компетентностей – файли з практичними (лабораторними) роботами та методичними рекомендаціями для їх виконання;

г) проведення самооцінки студентами результатів власної освітньої діяльності – файли із відповідними завданнями, задачами та методичними рекомендаціями щодо їх виконання;

д) оцінювання навчальних досягнень студентів викладачем – файли з тестовими завданнями відповідно до видів контролю і методичними рекомендаціями щодо їх виконання.

3. Перевірка відповідності наповнення створених файлів – майбутніх складових структурних елементів електронного навчального курсу технічним вимогам і критеріям, необхідним для проходження змістової експертизи на рівні кафедри.

4. Створення електронного навчального курсу на платформі Moodle ЧНУ імені Петра Могили

5. Апробація створених електронних навчальних курсів у реальних умовах організації освітнього процесу в системі управління дистанційним

навчанням ЧНУ імені Петра Могили протягом навчального семестру з обов'язковою реєстрацією в ній студентів.

б. Підведення підсумків та виправлення недоліків, виявлених під час апробації електронного навчального курсу з відповідної дисципліни в освітньому процесі.

У результаті апробації створених електронних навчальних курсів зазначених вище дисциплін було визначено, що дотримання зазначених організаційно-методичних вимог дозволяє забезпечити стандартизацію як самих електронних навчальних курсів, так і самого процесу підготовки майбутніх фахівців зокрема з фізичної культури і спорту з їх використанням.

Слід зазначити, що під час відпрацювання необхідних дій з розробки ресурсів ЕНК, проведення змістової й технічної експертизи та наповнення електронних навчальних курсів в системі управління дистанційним навчанням ЧНУ імені Петра Могили та їх подальшого практичного використання в освітньому процесі у науково-педагогічних працівників виникали побажання стосовно винайдення шляхів оптимізації цих процесів. А також пошуку можливостей підсилення інтерактивної складової електронного навчального курсу і забезпечення мотивації студентів. Ці питання стали подальшими напрямками нашої експериментальної роботи.

Підсумовуючи викладене, хочеться зазначити: Ефективність використання ЕНК залежить від дотримання етапів створення електронних курсів. Обов'язковими мають бути етапи планування, створення окремих складових, їх змістової експертизи на рівні кафедри, апробації, постійного удосконалення ЕНК і проведення експертизи ЕНК на рівні закладу вищої освіти. До них входять: визначення структурних елементів курсу відповідно до мети яку вони будуть виконувати; пошук відповідних інформаційних матеріалів, створення відповідних файлів; перевірка якості створених файлів за критеріями змістової експертизи на рівні кафедри; наповнення складових структурних елементів ЕНК в системі управління навчанням Moodle тощо [32].

Водночас існує потреба в роз'ясненні необхідних дій щодо створення і використання ЕНК серед професорсько-викладацького складу, які викладають відповідні навчальні дисципліни. Інколи, через небажання або незнання що робити виникають дискусії щодо доцільності створення ЕНК або авторського права на нього. Відкритим залишається питання стосовно якості самих структурних елементів ЕНК та їх здатності забезпечити досягнення студентами результатів навчальної діяльності, заявлених навчальною або робочою програмами. Також ми стикалися з проблемами, які виникали внаслідок недосконалості технічного обслуговування роботи освітнього порталу Університету, де розміщується система управління навчанням Moodle.

Отже створення та використання окремого електронного навчального курсу з окремої дисципліни є відповідальною і доволі складною частиною процесу підготовки студентів, зокрема і на факультеті фізичного виховання. Викладач має навчитися самостійно створювати та постійно оновлювати власні електронні навчальні курси, надсилати повідомлення студентам, розподіляти, збирати та перевіряти завдання, вести електронні журнали обліку оцінок та відвідування, налаштовувати різноманітні ресурси курсу, організовувати електронне обговорення актуальних проблем між студентами в групі або малих групах в синхронному чи асинхронному режимах тощо.

Результати проведення аналітико-дослідницького аналізу педагогічних умов дистанційного навчання в процесі природничо-наукової підготовки фахівців з фізичної культури і спорту на прикладі ЧНУ імені Петра Могили засвідчили про необхідність створення умов для формування активної творчої життєдіяльності студентів, здатних підтримувати інтерес до навчання в цілому, та активізувати їх пізнавальну діяльність. Адже проведення занять здоров'язберезувального і здоров'явідновлювального спрямування і сьогодні здебільшого відбувається у формальній атмосфері із застосуванням традиційних або репродуктивних методів навчання, залишаючи поза увагою інтерактивні та проблемно-пошукові методи як емоційно-мотиваційне

підґрунтя освітнього процесу. Це, на нашу думку, знижує ефективність процесу неперервного формування культури здоров'я у майбутніх фахівців у тому числі з фізичної культури.

Водночас, зміст дисциплін, що викладаються не викликає сумніву щодо спрямованості навчити студентів вижити у цьому світі, зберігши свою біологічну структуру. Інформація, яка надається згідно освітніх програм є достатньою для складання іспитів, а також інших видів контролю.

Нажаль, їх великий обсяг у порівнянні з кількістю часу відведеного на опрацювання в навчальних аудиторіях викликає труднощі із засвоєнням і має несприятливий вплив як на фізичне, так і психологічне здоров'я, викликаючи постійне фізичне, інтелектуальне, емоційне перевантаження тих кого навчають. Це свідчить про актуальність потреби навчити майбутніх фахівців з одного боку опрацьовувати за короткий проміжок часу величезні масиви інформації, з іншого – управляти власним індивідуальним здоров'ям через формування у них культури саморегуляції.

Невирішеним також є питання організації самостійного навчання та підтримання зацікавленості студентів щодо самого процесу опанування інформацією, спрямованого на розвиток наукового мислення, аналітичних здібностей, розширення кругозору та ерудиції в рамках формування власної здоров'язбережувальної поведінки.

Зазначені аспекти обумовлюють необхідність пошуку можливостей підсилення інтерактивної складової електронного навчального курсу і забезпечення мотивації студентів. Ці питання стали подальшими напрямками нашої експериментальної роботи.

Висновки до другого розділу

У результаті аналітико-дослідницького аналізу педагогічних умов дистанційного навчання в процесі природничо-наукової підготовки фахівців з фізичної культури і спорту на прикладі ЧНУ імені Петра Могили було зроблено такі висновки:

Природничо-наукова підготовка є невід'ємною складовою освітнього процесу підготовки фахівців за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» за освітньо-професійною програмою «Фізкультурно-спортивна реабілітація» у Чорноморському національному університеті імені Петра Могили. Цей компонент підготовки забезпечує формування системи знань, необхідних для професійної діяльності в сфері фізичної культури, спорту та фізкультурно-спортивної реабілітації, а також розвиток ключових компетентностей, спрямованих на оптимізацію роботи з різними групами населення.

На основі аналізу структури освітньо-професійної програми було виявлено, що вона:

Орієнтована на практичну діяльність – дозволяє здобувачам розвивати навички організації оздоровчо-рекреаційної рухової активності, здійснювати реабілітаційні заходи, а також проводити педагогічну і соціальну роботу у сфері фізичної культури.

Формує спеціальні компетентності – студенти набувають знань і вмінь з біохімії, анатомії, фізіології, біомеханіки та інших дисциплін, що є базовими для роботи в сфері фізичної реабілітації та спорту.

Забезпечує інтеграцію сучасних технологій – вивчення сучасних методик фізкультурно-спортивної реабілітації, інноваційних засобів профілактики травматизму та нетрадиційних методів реабілітації сприяє професійному розвитку фахівців.

Підтримує міждисциплінарний підхід – поєднання природничо-наукової та гуманітарної підготовки дозволяє формувати комплексне уявлення про вплив фізичної активності на здоров'я людини.

Природничо-науковий цикл дисциплін забезпечує здобуття знань про фізіологічні, біохімічні, анатомічні, валеологічні та медичні аспекти організації рухової активності, що є необхідним для:

- оцінки функціонального стану організму людини;
- розроблення індивідуальних реабілітаційних програм;

- реалізації програм здорового способу життя;
- надання долікарської допомоги в екстрених ситуаціях.

Таким чином, природничо-наукова підготовка у ЧНУ імені Петра Могили виконує важливу роль у формуванні професійної компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. Вона забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів, здатних ефективно працювати в реабілітаційних та спортивно-оздоровчих закладах, сприяючи розвитку місцевих громад і підвищенню якості життя населення

Водночас дистанційне навчання природничо-наукових дисциплін у ЧНУ імені Петра Могили має специфічні особливості, що визначають ефективність освітнього процесу для підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту. На основі аналізу впровадження дистанційної форми навчання в освітній процес було встановлено наступне:

Застосування платформи Moodle у навчальному процесі створює умови для персоніфікованого доступу до навчальних матеріалів, організації інтерактивних занять і формування у студентів навичок самостійного навчання. Однак потребують удосконалення підходи до використання платформи, зокрема в частині розробки електронних навчальних курсів, що відповідають сучасним методичним і технічним вимогам.

У сучасному освітньому процесі доцільно активніше впроваджувати інтерактивні методи, спрямовані на підвищення мотивації студентів, розвиток їхнього аналітичного мислення та формування культури саморегуляції. Традиційні репродуктивні методи мають доповнюватися інтерактивними формами занять, які активізують пізнавальну діяльність.

Основними проблемами є перевантаження студентів великими обсягами інформації, недостатня організація самостійного навчання, а також технічні складнощі роботи з платформою Moodle. Для їх вирішення необхідно вдосконалити методичні підходи до навчання, впроваджувати інноваційні технології та підсилювати інтерактивну складову освітнього процесу.

Необхідно розробити методичні рекомендації для науково-педагогічних працівників щодо створення електронних курсів, підвищення їхньої якості та інтерактивності. Таким чином, удосконалення педагогічних умов дистанційного навчання, зокрема в рамках природничо-наукової підготовки, є ключовим чинником для підвищення якості підготовки фахівців з фізичної культури і спорту.

РОЗДІЛ 3.

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИРОДНИЧО-НАУКОВОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПІД ЧАС ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

3.1. Впровадження педагогічних умов природничо-наукової підготовки під час дистанційного навчання

Забезпечення ефективної організації дистанційного навчання в процесі природничо-наукової підготовки фахівців з фізкультурно-спортивної реабілітації передбачає системне використання в освітньому процесі інноваційних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій як складових традиційного і дистанційного навчання й пошуку можливостей їхньої взаємної інтеграції.

Питання гармонійної інтеграції або змішуванню в освітньому процесі технологій традиційного (очного) і дистанційного навчання як психолого-педагогічну проблему та особливості її вирішення у закладах вищої освіти Україні досліджують: Є. Смирнова-Трибульська (2007), Н. Рашевська (2010), В. Фандей (2011), Ю. Триус, І. Герасименко (2012), О. Вовк (2015), В. Кухаренко (2015), О. Коротун (2016), К. Бугайчук (2016). Проблему ефективності застосування системи змішаного навчання у викладанні окремих дисциплін вивчають: О. Мусійовська (2008) – іноземна мова для студентів немовних спеціальностей; Л. Данькевич (2009) – ділова англійська мова; Г. Кравцов, О. Гнедкова (2014) – методика і технології дистанційної освіти; О. Щербакова, Ж. Ніколаєва (2017) – іноземна мова у ЗВО; В. Болілий, В. Маркова, С. Матвєєва (2017) – вища математика. Особливості організації змішаного навчання у підготовці вчителів інформатики, інженерів-біотехнологів, фізиків в технічному університеті, майбутніх учителів початкових класів досліджують І. Столяренко (2015), Г. Дзіман (2016), С. Подласов, О. Матвійчук, В. Бригінець (2017), С. Терещук (2017), В. Коткова (2017) відповідно [31].

Забезпечення гармонійної інтеграції або змішування в освітньому процесі технологій традиційного (очного) і дистанційного навчання особливо під час природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації спрямована на формування у студентів фахових компетентностей для подальшого надання послуг в сфері фізкультурно-спортивної реабілітації.

Впродовж цього дослідження нами вирішувалися завдання з пошуку ефективних шляхів забезпечення організації і проведення навчальних занять з природничо-наукових дисциплін у тому числі «Біохімія», «Долікарська допомога у невідкладних станах» «Основи теорії здоров'я та здорового способу життя», «Фізіологія людини».

Враховуючи, що для надання послуг фізкультурно-спортивної реабілітації необхідний фахівець високої культури, здатний до постійного особистісно-професійного самовдосконалення і який розвиває індивідуальні потенціали як своїх вихованців, так і власний нами визначено, що сучасна професійна підготовка відповідного фахівця має спрямовуватися на набуття здоров'язберезувальної і здов'явдновлювальної компетентності, щоб при будь-якій зміні професійно-педагогічних ситуацій і проблем він був зданий до їх самостійного розв'язання, що великою мірою забезпечується володінням засобами саморегуляції [8; 9].

У цьому ракурсі доцільним є використання в освітньому процесі тренінгової технології або елементів тренінгу. Висока ефективність якого пояснюється тим, що: цінується точка зору і знання кожного учасника заняття; можна поділитися своїм досвідом і проаналізувати його у комфортній атмосфері без примусу; існує можливість вчитися, виконуючи практичні дії; можна припускатися помилок, що не призводитиме до покарання або негативних наслідків; немає оцінок та інших «каральних» засобів оцінювання нових знань [35, с. 6].

Традиційні форми навчання передбачають отримання учасником теоретичної інформації з подальшим її застосуванням, після чого з'являється

можливість оцінити корисність набутих знань. Тому, при традиційному навчанні викладач зосереджується в основному на змістовій частині навчання, а використовуючи тренінгові технології, він, насамперед, сприяє рефлексії учасниками тренінгу отриманих знань, які мають трансформуватися через інтелект, досвід, емоційні переживання суб'єкта діяльності, що значною мірою забезпечує адекватний зворотний зв'язок. У процесі тренінгу, учасники, завдяки зворотному зв'язку, виявляють брак умінь та навичок, так звані «білі плями» теоретичних знань, а також неадекватність наявних установок і стереотипів. Це сприяє корекції неефективних моделей поведінки та їх заміні на нові, ефективніші.

Суттєвою перевагою тренінгової технології є те, що вона дає унікальну можливість вивчити складні, емоційно значимі питання в безпечній обстановці тренінгу, а не в реальному житті з його загрозами та ризиками. Тренінг дозволяє вчитися без хвилювання стосовно неприємних наслідків, які можуть виникнути у випадку прийняття неправильного рішення.

Мета будь-якого такого заняття полягає не в аналізі та інтерпретації проблем особистості, задля подальшого їх усунення або зміни мотивації поведінки, а в активному, свідомому навчанні бажаної поведінки.

Ефективним у використанні для набуття загальних компетенцій фахівців: (комунікативних навичок, навичок прийняття рішень, навичок зміни стратегії поведінки тощо) визнано тематичний або соціально-просвітницький тренінг. [35, с. 7].

Форми і методи, які використовуються під час проведення тренінгів, ґрунтуються на активності кожного учасника освітнього процесу, на співіснуванні різних точок зору та вільному їх обговоренні. Одним із принципів організації тематичного або соціально-просвітницького тренінгу є партисипаторний підхід. Цей підхід базується на вірі в те, що люди ефективніше вчаться, коли цінуються їхні власні знання та спроможність щось зробити, а також, коли вони здатні проаналізувати власний досвід та поділитися ним у комфортній обстановці.

Зазвичай елементами такого тренінгового навчання є вправи, які спрямовуються на розвиток загальних компетенцій. Обговорення кожної вправи дає можливість учасникам проаналізувати інформацію, знання чи власний досвід, отриманий під час виконання вправи, зосередитись на навичках, які вони відпрацьовують. Запитання для обговорення – відкриті, тобто – припускають багато варіантів відповідей. На тренінгу немає правильних і неправильних відповідей, кожен має право на особисту думку і саме вона є цінною, адже вона відображає особистість в усіх аспектах [35, с. 8].

Як результат імплементації отриманих позитивних результатів щодо використання технології тренінгового навчання в освітньому процесі під час дистанційного навчання, доцільним та ефективним є використання командоутворюючих ігор при проведенні навчальних занять (моделювання життєвих ситуацій, рольові ігри, спільне вирішення проблем на основі аналізу відповідної навчальної ситуації) [6] та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань здоров'язбережувального спрямування з обов'язковою презентацією отриманих результатів у вигляді виступів-доповідей. Додатковим елементом при цьому визнано обов'язкове створення наочності у вигляді моделей, плакатів або ілюстрацій з використанням аплікацій, маркерів тощо [15].

Це дозволяє спонукати студентів активізувати власне мислення щодо пошуку сенсу життя та усвідомлення можливого варіанту власної здоров'язбережувальної поведінки.

Водночас, відправною точкою особистісного і професійного розвитку майбутніх фахівців у тому числі фізичної культури і спорту повинна бути переоцінка студентами власного життя та визначення цілей у ньому. Тобто свідомого відповідального ставлення як до свого життя і здоров'я так і здоров'я майбутніх вихованців. Зокрема, з позицій системного (холістичного) підходу: на фізичному – як прагнення вижити (сформувані і зберігти власну біологічну структуру) і продовжити свій рід; на психічному

та соціальному – як прагнення до самоактуалізації – повного прояву і розвитку індивідуальних здібностей особистості та важливої умови її успішної інтеграції в суспільство; на духовному – як прагнення до розкриття свого творчого потенціалу (творчого самовираження) [32].

Важливою складовою у цій роботі вбачаємо проведення на початку вивчення дисциплін природничо-наукової підготовки фахівців фізичної культури і спорту (фізкультурно-спортивної реабілітації) так званого іспиту щодо визначення змісту життєвої позиції кожного зі студентів [15, с. 22-23].

Проходження іспиту передбачає виконання трьох завдань та підведення підсумків. Зокрема, учасникам заняття пропонується по черзі дати відповіді на такі питання:

1. Чим відрізняється Людина від тварини? Доведіть чим саме ви відрізняєтесь від тварини?

2. Які якості дозволяють людині називатися Людиною з великої літери? Хто із присутніх може обґрунтувати, що дійсно заслуговує називатися Людиною з великої літери?

3. Які цілі має звичайна пересічна людина на фізичному, психічному, та духовному рівні? Чого вона має досягти, щоб почувати себе щасливою, успішною та здоровою у цьому житті?

Як показує практика проведення подібних іспитів [28, с. 416], учасники заняття приходять до таких висновків.

1. Відмінність між людиною та твариною – досить велика. Зокрема, тварина в своєму житті керується інстинктами самозбереження та продовження роду. Людина – керується свідомістю. Але є люди, які поведуть себе ніби нічим не відрізняються від тваринного або рослинного світу.

2. До якостей, які притаманні людині з великої літери, відносяться досягнення, за які вона визнається суспільством залежно від роду її діяльності (в науці – це науковець, який отримав нобелівську премію, в музиці – видатний композитор, у спорті – олімпійський чемпіон тощо). Разом із тим, після дискусії, студенти приходять до висновку, що у житті людиною

з великої літери можуть називатися лише ті люди, які володіють моральними якостями. Наприклад, людяність, доброта, відвага, бажання допомогти іншому, виокремлюючи при цьому їх носіїв – героїв-рятувальників, батьків, лікарів, вчителів та інші. Багато хто зі студентів визнає ці якості найголовнішими на даний момент і у власному житті.

3. Люди мають багато потреб у своєму житті. Зазвичай вони зводяться до потреби в харчуванні, задоволенні сексуального потягу або підтриманні певного рівня температури тіла. Потрібно бачити і розуміти їх біологічну основу. Зазвичай будь яку потребу пересічної людини можна звести до потреби вижити (інстинкту самозбереження), або до потреби відтворити собі подібних (інстинкту продовження роду). І найголовнішим є те, що люди вміють долати свій потяг до задоволення власних інстинктів та діяти всупереч них задля досягнення вищої – розвиваючої цілі. Така поведінка власне і відрізняє їх від тварин та свідчить про вищий – культурний розвиток. Це забезпечує досягнення мети на психічному рівні – прагнення бути визнаною у суспільстві, адекватною та актуальною його вимогам

Практика подібних практичних занять свідчить [28, с. 417], що зазвичай на цьому етапі дискусія в групі «заходить у глухий кут», і групі майже не вдається визначитися з тим, чого людина прагне досягти у своєму житті на духовному рівні. З'являються думки, що гонка за успіхом у соціумі не завжди робить людину щасливою, і навіть може спричинити погіршення її здоров'я. У такому випадку групу потрібно підвести до висновку, що дійсно щоб зайняти своє місце в соціумі людині потрібно пройти період самоактуалізації – тобто досягти повного прояву і розвитку своїх індивідуальних здібностей. Однак, більш щасливим і повноцінним її життя стане лише тоді, коли людина знайде і розкриє свій творчий потенціал, закладений у неї природою. А тому, бути людиною з великої літери – це постійний пошук, цілепокладання і вдосконалення впродовж усього життя. Основу якого складає творча уява і творча дія, завдяки якій людина проявляє свою індивідуальність і може змінювати себе, змінювати оточуюче

середовище, адаптуватися до постійних змін. На скільки ефективною буде ця адаптація залежить тільки від самої людини та її світосприйняття. Як тільки людина заспокоюється і каже собі: «Усе! Я досягла успіху! Я досягла досконалості!» – з цього моменту її «Людський» рівень починає знижуватися і наближатися до тваринного. Як результат зникає сенс життя, з'являється невдоволення собою, а далі – з'являються хвороби. Отже, головною перешкодою між людиною та її успіхом і здоров'ям є криза самої людини на життєвому шляху пізнання Всесвіту [32].

Після сформульованого разом із учасниками гри висновку, викладачу обов'язково потрібно подякувати усім за активну участь в обговоренні запропонованих завдань, відзначаючи, що практично усі відповіді були цікавими, бо відображали особистий досвід учасників.

Головна цінність виконання такого іспиту полягає не в тому, щоб займатися пошуком «точних» відповідей, а у тому, щоб спонукати учасників освітнього процесу замислитися над питанням власного сенсу життя і визначити власну «точку відліку» для подальшого вдосконалення. Це дозволяє спонукати студентів активізувати власне мислення щодо пошуку сенсу життя та усвідомлення можливого варіанту власної здоров'язберезувальної поведінки

Важливою умовою забезпечення неперервності формування здоров'язберезувальної компетентності майбутніх фахівців у тому числі фахівців фізичної культури і спорту стало впровадження в освітній процес моделі формування культури саморегуляції тих, хто навчається використовуючи комплекс засобів саморегуляції [7].

До нього увійшли: спеціальні психологічні налаштування; вправи на релаксацію; дихальні вправи; вправи на психологічне розвантаження; вправи на образну уяву; вправи на розвиток рефлексії. Вони дозволяють відпрацьовувати окремі психологічні уміння, такі як: рефлексивні або комунікативні; уміння позбавлятися «маски»; уміння навмисно відтворювати певну візуалізацію, зокрема, довільно уявляти відчуття тепла, тяжкості тощо

у різних частинах тіла; уміння швидко переключати свою увагу з одного об'єкта на інший [1].

Використання комплексу засобів саморегуляції дозволяє відпрацьовувати також рухові уміння: уміння послідовно розслабляти різні групи м'язів; уміння глибоко розслабляти м'язи усього тіла, відчуваючи стан спокою і відпочинку; уміння правильно дихати і здійснювати довільну регуляцію [7, с. 206].

Застосування зазначеної моделі дозволяє сформувати в учасників освітнього процесу здатність визначення шляхів і методів гармонізації власного внутрішнього світу, що у подальшому забезпечить можливість управляти своїм психоемоційним станом, позбавлятися напруження, тривожності, протистояти стресам, швидко відновлювати працездатність як у своїй майбутній професійній діяльності так повсякденному житті.

У рамках пошуку ефективних шляхів впровадження в освітній процес інформаційно-комунікаційних та особистисто-орієнтовних технологій також визначено доцільність пропонувати студентам завдання на опрацювання певного обсягу навчального матеріалу з обов'язковим створенням інтелект-карти, використовуючи спеціальні комп'ютерні програми, матеріали щодо користування яких є у вільному доступі в мережі Інтернет (MindJet або MindManager тощо). Ідея таких завдань полягає у створенні візуалізації взаємозв'язків між фактами, поняттями, словами і твердженнями, що описують явища або процеси, проаналізувавши інформацію яка надається для вивчення.

Робота у цьому напрямі передбачає обов'язкове дотримання таких засад.

По-перше, це постановка завдання щодо опрацювання теоретичного матеріалу, під час виконання якого у майбутніх фахівців фізичної культури надається можливість формування професійних навичок з аналізу інформаційних джерел, виокремлення головного із потоку інформації й узагальнення основної думки для створення висновків.

По-друге, це проведення обов'язкової презентації отриманих результатів опрацювання теоретичного матеріалу або виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, яка може відбуватися у вигляді виступів-доповідей перед іншими учасниками групи з використанням власноруч виробленої наочності (плакатів, інтелект-карт, інфографіки або презентацій). Завдяки чому у майбутніх фахівців забезпечується можливість формування навиків успішного спілкування з аудиторією слухачів.

По-третє, це проведення колективного аналізу виступу-доповіді й надання рекомендацій щодо його покращення (з питань змісту і стилю подачі інформації, покращення використаного наочного матеріалу доповіді або манери спілкування з аудиторією тощо). Як показує практика, важливим при цьому є винайдення спільних рішень щодо уникнення або усунення непорозумінь чи конфліктів, які виявилися під час спілкування з аудиторією під час виступу. Така практика, дозволяє навчити студентів запобігати виникненню схожих викликів у подальшому житті [32, с. 418].

Наприклад, під час викладання теми «Формування психічного здоров'я» учасникам освітнього процесу можна запропонувати виконати ситуативне завдання. Наведемо варіант його оформлення.

Мета завдання: застосування на практиці отриманої інформації з теми «Темперамент як основа характеру, що формується»

Проблема: сформулювати валео-педагогічні рекомендації щодо формування психічного здоров'я дитини, виходячи з типологічних особливостей її темпераменту.

Зміст завдання (варіант 1): «Школяр Володимир Д., навчається в третьому класі. Дуже вразливий. Найменша неприємність виводить його з рівноваги, плаче через будь-яку дрібницю. Одного разу він заплакав тільки через те, що не знайшов у портфелі підручника. Завжди дуже ображається. Довго пам'ятає образи і хворобливо їх переживає. Мрійливий. Нерідко задумливо дивиться у вікно, замість того, щоб гратись з товаришами. Покірно підкоряється всім правилам. Пасивний у дитячому колективі. Часто

помітна зневіра у свої сили. Якщо в роботі зустрічаються складності, легко опускає руки, розгублюється і не доводить справу до кінця. Але якщо наполягати на виконанні завдання до кінця, в більшості випадків виконує його не гірше за інших.»

Інструкція виконання завдання для студента:

Шановні студенти! На основі наданої характеристики поведінки школяра:

1. Визначте тип його темпераменту.
2. Розкрийте характерні особливості Володимира:
 - а) які необхідно розкривати і закріплювати дорослим під час виховання, адже вони природно впливають із його темпераменту;
 - б) яких не вистачає для цілісності школяра як особистості і які необхідно сформулювати в процесі виховання;
 - в) на які потрібно звернути увагу, щоб не блокувати у подальшому розвиток творчих здібностей школяра.
3. Сформулюйте основні валео-педагогічні рекомендації щодо збереження психічного здоров'я школяра, виходячи з типологічних особливостей його темпераменту.
4. Оформіть свої відповіді як пам'ятку-рекомендації (у вигляді інфографіки або інтелект-карти), що здатна забезпечити здоров'язберезувальну роботу дорослих, зокрема батьків або вчителів з такими дітьми як Володимир.

Інструкція щодо організації виконання завдання для викладача.

Потрібно запропонувати студентам об'єднатися в малі групи і обговорити можливі варіанти відповідей на запропоновані питання. Під час дискусії необхідно підвести учасників до прийняття спільного висновку і запропонувати доповісти свій варіант відповідей як презентацію пам'ятки-рекомендації (інфографіки або інтелект-карти), здатної забезпечити валео-педагогічну роботу дорослих з дитиною певного типу темпераменту, виокремлюючи характерні особливості за схемою, зазначеної у завданні.

Варто провести презентації-доповіді результатів дискусій в малих групах і обговорити з усіма групами можливі шляхи щодо покращення почутих виступів інших колег.

Описана вправа може виконуватися в частині заняття після проведення мозкового штурму – актуалізації опорних знань з психології за темою «Темперамент» та ознайомлення з інформаційним матеріалом, який розташований за посиланням на сервері файлообмінника або хмарного сховища.

Отже, робота з виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань здоров'язберезувального і здоров'явідновлювального спрямування передбачає обов'язкове дотримання наступних умов:

1. Опрацювання теоретичного матеріалу, під час виконання якого у майбутніх фахівців фізичної культури з'являється можливість відпрацювання професійних навичок з аналізу інформаційних джерел, виокремлення головного із потоку інформації й узагальнення основної думки для створення висновків.

2. Презентація отриманих результатів виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань, яка відбувається у вигляді виступів-доповідей перед іншими учасниками групи з використанням власно виробленої наочності (плакатів, інтелект-карт, інфографіки або презентацій). Завдяки цьому забезпечується можливість формування навиків успішного спілкування з аудиторією слухачів

3. Проведення колективного аналізу виступу-доповіді й надання рекомендацій щодо його покращення (з питань змісту і стилю подачі інформації, покращення використаного наочного матеріалу доповіді або манери спілкування з аудиторією).

Як показує практика, важливим при цьому є винайдення спільних рішень щодо уникнення або усунення непорозумінь чи конфліктів, які виявилися під час спілкування з аудиторією під час виступу. Така практика,

дозволяє навчити здобувачів вищої освіти запобігати виникненню схожих труднощів у подальшому.

Впровадження у природничо-наукову підготовку майбутніх фахівців фізичної культури і спорту моделі формування культури саморегуляції

Провідна роль в запропонованій моделі відводиться комплексу засобів саморегуляції, який містить спеціальні психологічні налаштування, вправи на релаксацію, дихальні вправи, вправи на психологічне розвантаження, вправи на образну уяву, тренінги і вправи на розвиток рефлексії. Завдяки ним відпрацьовуються основні групи психологічних і рухових навичок саморегуляції: психологічні: рефлексивні уміння; комунікативні уміння; уміння швидко переключати свою увагу з одного об'єкта на інший. Та рухові: уміння розслабляти різні групи м'язів; уміння правильно дихати; уміння здійснювати довільну регуляцію тощо.

Використання зазначеної моделі дозволяє сформувати в учасників освітнього процесу здатність визначення шляхів і методів гармонізації власного внутрішнього світу, що у подальшому забезпечить можливість управляти своїм психоемоційним станом, позбавлятися напруження, тривожності, протистояти стресам, швидко відновлювати працездатність як у своїй майбутній професійній діяльності так повсякденному житті [3].

Забезпечення гармонійної інтеграції інноваційних психолого-педагогічних й інформаційно-комунікаційних технологій та можливостей системи управління навчанням Moodle передбачає актуальність і доцільність створення робочої програми курсу так званого змішаного навчання. У ній має бути представлений: детальний опис компетентностей на отримання яких спрямований даний курс; визначено перелік основних завдань освітньої діяльності студента, які відносяться як для виконання в аудиторії так і для виконання під час дистанційної навчальної діяльності в СУН Moodle. Обов'язково мають бути прописані цілі і сценарії проведення запланованих форм роботи викладача зі студентом або студентів між собою в аудиторії чи дистанційно.

Діяльність в віртуальних освітніх просторах проведення синхронної діяльності зі здобувачами освіти повинна спиратися на принципи інтерактивності з можливістю залучення студентів до роботи в малих групах, що дозволяє розвинути їх життєві навички (комунікативні навички, навички поведінки в наближених до реальності умовах тощо). Діяльність з електронним навчальним курсом має передбачати виконання контрольних завдань за результатами самопідготовки (тестів, звітів-есе та інше). Вона також може містити можливість узагальнення результатів синхронної взаємодії роботи – в зум та їх обговорення.

Наприклад, завдяки створенню в електронному вигляді інфографіки або інтелект-карти і надсилання результатів роботи для оцінювання як самими студентами так і викладачем за допомогою інструментів СУН Moodle «завдання», «форум» тощо. Завдяки ним і персоніфікованому доступу до СУН Moodle викладачу надається можливість підтримувати зворотній зв'язок з кожним зі студентів групи і систематично оцінювати та коментувати правильність виконання ними навчальних завдань. А успішність може відслідковуватись через електронний журнал.

Ураховуючи зазначені положення було створено електронний навчальний курс «Основи медичних знань», що містить окрім довідникових електронних ресурсів дисципліни, електронні інтерактивні ресурси. Це, ресурси для: вивчення нової інформації з теми, виконання завдань лабораторно-практичних занять, завдань для самостійного опрацювання, завдань для забезпечення самоконтролю і контролю викладачем набутих учасником курсу навчальних досягнень.

Наприклад, для вивчення нової інформації з теми «Дитячі хвороби» електронного курсу «Основи медичних знань», студентам можна запропонувати ознайомитися із змістом теоретичного матеріалу у вигляді презентацій, інфографіки, інтелект-карт або відео-матеріалів, до яких учасник курсу має доступ через платформу Moodle як зі стаціонарних комп'ютерів так і з мобільних пристроїв у будь-який час.

А для того, щоб перевірити результати діяльності майбутніх фахівців в аудиторії та електронному навчальному курсі розроблено завдання різних рівнів з Таксономії Блума.

Для перевірки знань щодо запам'ятовування і відтворення вивченого матеріалу може бути запропоновано таке завдання з використанням елементу «завдання» системи управління дистанційним навчанням Moodle:

«Шановні учасники! Опрацюйте, будь ласка, подані в додатку, інформаційні матеріали: «Дитячі інфекції, що супроводжуються висипаннями на шкірі», «Дитячі інфекції: дифтерія, кашлюк» [13]. Підготуйте та надішліть у вигляді файлу звіт-есе відповідей на такі питання:

1. Що називають екзантемою, енантемою?
2. Види висипання на шкірі.
3. Дайте визначення вітряної віспи, кору, скарлатини, краснухи.
4. Назвіть характерні ознаки вітряної віспи, кору, скарлатини, краснухи.
5. Назвіть ускладнення, особливості догляду і заходи профілактики вітряної віспи, кору, скарлатини, краснухи.
6. Дайте визначення дифтерії, кашлюку, епідемічному паротиту.
7. Назвіть характерні ознаки дифтерії, кашлюку, епідемічному паротиту.
8. Назвіть ускладнення, особливості догляду і заходи профілактики щодо дифтерії, кашлюку, епідемічному паротиту».

Для перевірки навчальних досягнень щодо закріплення і розпізнавання вивчення нової теоретичної інформації з дисципліни учасникам можна запропонувати виконати завдання з використанням засобу «форум» СУН Moodle. Завдання може мати такий вигляд:

«Шановні студенти! Знайдіть і викладіть на форумі 2-3 гіперпосилання на науково-достовірні джерела, які розкривають тему "Дитячі хвороби та їх попередження»

Дотримуйтесь такого алгоритму дій:

1. Здійсніть пошук науково-достовірних інформаційних матеріалів, що мають ілюстративне або відео– супроводження і розкривають виникнення та перебіг таких дитячих хвороб як: Скарлатина, Кір, Вітряна віспа, Дифтерія, Кашлюк.

2. Орієнтуйтеся на таку схему: визначення, етіологія, епідеміологія, шляхи передачі, характерні ознаки, ускладнення, лікування, профілактика

3. Поділіться знайденою інформацією на форумі дистанційного курсу «Основи медичних знань» – зробіть 2-3 гіперпосилання на джерела».

Ресурс «форум» можна також використовувати при створенні завдань так званого творчого рівня – для забезпечення аналізу і синтезу в навчальній діяльності учасників курсу. Наприклад:

«Шановні студенти! Опрацюйте представлені відеоматеріали та приклади інтелект-карт з теми «Дитячі хвороби» (скарлатина, кір, вітряна віспа, дифтерія, кашлюк).

Створіть власні інтелект-карти з теми «Дитячі хвороби», виокремлюючи такі основні моменти: визначення, етіологія, епідеміологія, шляхи передачі, характерні ознаки, ускладнення, лікування, профілактика.

Викладіть посилання на результати вашої роботи в форумі. Візьміть участь в оцінці та обговоренні інших інтелект-карт, створених вашими колегами – учасниками цього курсу. Запропонуйте 2-3 рекомендації щодо удосконалення представлених робіт»

Прикладом інтегрованого завдання з опрацювання нової інформації з теми дисципліни, використовуючи можливості системи управління дистанційним навчанням НУЧК імені Т.Г.Шевченка з поєднанням навчальної діяльності в рамках проведення аудиторного заняття і роботою студентів дистанційно може бути таке завдання:

«Шановні студенти! Пропонуємо Вам взяти участь у грі. Для цього:

1 Опрацюйте надані інформаційні матеріали і створіть порівняльну характеристику клінічних проявів дитячих інфекційних хвороб, що супроводжуються висипаннями на шкірі. Дані представте у вигляді таблиці в

зошиті або інтелект-карти виокремлюючи інформацію «Назва хвороби», «збудник», «Інкубаційний період», «Типові клінічні ознаки», «Типові ускладнення», «Особливості лікування», «Особливості профілактики».

2. Викладіть результати своєї діяльності в аудиторії на форумі дистанційного курсу «Основи медичних знань». Обговоріть їх з вашими колегами. Запропонуйте 2-3 рекомендації щодо удосконалення представлених робіт інших учасників цього курсу.

3. Візьміть участь у чаті «Дитину обсіпало – що робити», який заплановано на 19 лютого о 16:00; тривалість – 1 година. Реєстрація учасників – за 10 хвилин до початку»

Слід зазначити, що для того щоб провести чат зі студентами викладач окремо має підготувати план-завдання проведення чату, де потрібно зазначити:

1. Тему чату. Наприклад, Дитину обсіпало – що робити?
2. Цільову аудиторію: студенти першого року підготовки бакалаврів за напрямом підготовки 017 «Фізична культура і спорт».

3. Час і тривалість проведення чату: 19 лютого о 16:00; тривалість – 1 година. Реєстрація учасників – за 10 хвилин до початку

4. План роботи в чаті: 1. Вступне слово 2. Розгляд та обговорення основних питань (робота за наданими посиланнями та інформаційними матеріалами)3 . Відповіді на питання, підведення підсумків 16:50-17:00.

5. Навчальні цілі чату – провести дискусію щодо визначення умов забезпечення ефективності лікування та профілактики дитячих інфекційних хвороб, що супроводжуються висипами на шкірі.

6. Перелік питань і правильних відповідей на них.
– Дитину обсіпало – з чого слід почати лікування?
– Що допоможе батькам почувати себе спокійніше?
– Чи потрібно взагалі боятися дитячих хвороб? На що варто звернути увагу?

– Запропонуйте й обговоріть у чаті план дій, що допоможе забезпечити ефективність лікування та профілактики найпоширеніших дитячих хвороб, які супроводжуються висипами на шкірі.

Прикладом запропонованих користувачам курсу інструкцій чату електронного навчального курсу може бути:

«Вітаю всіх учасників нашого зібрання!

На сьогодні, незважаючи на всі успіхи профілактики, найпоширеніші дитячі хвороби не бажають з нами розлучатися. Останнім часом до них перестали ставитися спокійно і по-філософськи. Можливо, тут зіграла свою роль «хімізація» медицини? На якомусь етапі всі хвороби стали розглядатися як вороги, яких потрібно якнайшвидше знищити потужним залпом якогось лікарського препарату. Однак хвороби (у тому числі й дитячі) – це частина нашого життя. До того ж медикам прекрасно відомо, що натуральний, отриманий в результаті перенесеного захворювання імунітет є найбільш надійним.

Саме тому пропонуємо ознайомитися з інформаційними матеріалами, провести спільну дискусію та зробити спільний висновок в рамках обговорення наступних питань:

1. Дитину обсіпало – з чого слід почати лікування?
2. Що допоможе молодим батькам почувати себе спокійніше?
3. Чи треба взагалі боятися дитячих хвороб? На що слід звернути увагу?
4. Запропонуйте власний план дій – «абетку дорослому» яка допоможе забезпечити ефективність лікування та профілактики найпоширеніших дитячих хвороб, що супроводжуються висипами на шкірі.

Бажаю успіхів і гарної роботи!

У заключному слові викладачу потрібно подякувати усім учасникам за активну роботу, зазначивши, що вони вправно працюватимуть усі разом.

А також надати гіперпосилання на науково-достовірні інформаційні матеріали, які пропонуються студентам для підготовки до чату.

Завданнями для перевірки результатів виконання самостійної роботи учасників можуть бути такими:

«Підготуйтеся до діагностики навчальних досягнень з теми в усній формі за ілюстративним матеріалом з теми розміщеному у додатку. Визначте характерні ознаки скарлатини, кору, вітряної віспи, дифтерії, кашлюку які зображені на малюнках у додатку до цієї роботи» та пройдіть тестування за темою «Дитячі хвороби».

Більш вищий рівень – це творчий рівень. Тобто аналіз і синтез вивченого В результаті виконання такого завдання студент має щось створити, спираючись на отримані знання.

Як приклад, також можна запропонувати студентам опрацювати представлені відеоматеріали або приклади інтелект-карт під час вивчення теми «Дитячі хвороби». Та створити власну ітелект-карту, виокремлюючи такі основні моменти як: визначення, етіологія, епідеміологія, шляхи передачі, характерні ознаки, ускладнення, лікування, профілактика. І викласти результати роботи у форумі.

Прикладом завдання так званого творчого рівня при виконанні лабораторно-практичного заняття на тему «Види пам'яті» з використанням електронного навчального курсу дисципліни «Фізіологія рухової діяльності» метою якого є: дослідити розвиток видів пам'яті у обстежуваних; сформулювати правила запам'ятовування й тренування пам'яті можуть бути інтелект-карти: Правила запам'ятовування і Тренування пам'яті

Або згідно контрольних запитань цієї лабораторно-практичної роботи може стати пропозиція студентам проаналізувати філогенетичні рівні біологічної пам'яті, визначення та дати характеристику процесу запам'ятовування, розкрити поняття види та механізми пам'яті. створіть відповідну інтелект-карту викладіть її на форумі дистанційного курсу «Фізіологія рухової діяльності»

Для ЕНК «Біохімії» прикладами завдань із застосуванням Таксономії Блюма можна привести такі приклади: «Під час вивчення теми «Біохімічні

основи спортивного тренування, характеристика тренованого організму» Метою якої є з'ясувати особливості організації спортивного тренування з огляду на біохімічні особливості метаболізму в організмі, дати визначення поняттям розтренованості та перетренованості; виявити біохімічну основу формування фізичних якостей спортсменів, вивчити вплив різних видів спорту на організм людини [1]

Ключовими критеріями при оцінці індивідуальних завдань є рівень креативності ідеї та відповідна достовірність її втілення. При цьому, представлення результату виконання свого завдання у вигляді стандартної доповіді з презентацією зможе претендувати на найменшу кількість балів через низький рівень необхідної для його втілення креативності. Конкретна кількість рейтингових балів, передбачена за цей вид роботи, повідомляється викладачем на початку вивчення курсу. Викладач також здійснює розподіл тем між студентами.

Для представлення тем індивідуальних завдань пропонуються такі форми: гра, експеримент, флешмоб, дослідження, дискусія, інтерв'ю, комікс, опитування, доповідь з презентацією.

З дозволу викладача можна використати форми представлення, не наведені в цьому переліку, або сполучити кілька форм для кращого висвітлення своєї теми.

Нижче надано пояснення щодо виконання конкретних індивідуальних завдань. Подання будь-якого з цих прикладів як власної розробки забороняється й оцінюється в нуль балів.

Прикладом «Гри» може бути навчальна гра «Інтерни». – запропонувати мімікою зобразити вказані на роздаткових карточках симптоми захворювання, пов'язаного наприклад з вітамінами при цьому не називаючи назву захворювання. Завдання для студентів рівня III – вгадати причину і назву хвороби. Можна запропонувати власні варіанти так званий «Крокодил» з інших тем або вигадати свою гру. Результатом виконання вважається письмовий опис гри або її реальне втілення.

Форму представлення «Експеримент» можна реалізувати, наприклад, в темі «Фізико-хімічні властивості білків», продемонструвавши властивості білків шляхом виконання ряду хімічних і, за можливості, деяких фізичних дослідів. Дозволяється представити відеозапис власного їх виконання.

«Флешмоб» є дещо важчим для реалізації. Наприклад, тему «Класифікація та структура амінокислот» можна представити, задіявши щонайменше десять учасників, які б вишикувалися у формі фігур, що імітують структурні формули амінокислот. Показ цих фігур слід супроводжувати озвучуванням їх назв. На підтвердження має обов'язково надаватися відеозапис такого флешмобу.

Форма представлення «Дослідження» відрізняється від «Експерименту» своєю цілісністю й передбачає не лише проведення дослідів, а й здійснення всього експерименту. Наприклад, в темі «Вплив передстартового стану на організм спортсмена» дослідження можна організувати так: скласти план експерименту, обрати досліджуваного, який незабаром братиме участь у відповідальних змаганнях, провести спостереження за ним до, під час і після змагань, проаналізувати свої спостереження та результати змагань для досліджуваного. За можливості слід навести дані з аналізу крові, якщо такий аналіз спортсмену робили перед або після змагань. Підтвердженням виконання буде вважатися відео-звіт про це дослідження.

«Дискусія» як форма представлення теми передбачає організацію обговорення проблеми людьми з різними точками зору. Наприклад, її можна реалізувати в темі «Біохімічні основи раціонального харчування спортсменів», залучивши до обговорення представників різних професій: спортивних лікарів, дієтологів, фітнес-тренерів, кухарів тощо або зімітувавши таке обговорення з групою студентів, показавши різні погляди на цю тему. На підтвердження дозволяється надавати викладачу відеозапис дискусії або скріншот обговорення на Інтернет-форумі.

«Інтерв'ю» як форма є близькою до «Дискусії», але для нього буде достатньо однієї людини, яка є авторитетом у своїй галузі й здатна розширено відповісти на ряд питань з обраної теми. Наприклад інтерв'ю з українським вченим П. П. Бобоничем, який винайшов глюкометр з можливістю введення інсуліну у вигляді наручного годинника, може бути використане для представлення теми «Регуляція обмінів речовин».

«Комікс» є найбільш творчою формою представлення матеріалу. Наприклад, тему «Коротка історія розвитку біохімії» можна розкрити у вигляді малюнків з короткими підписами в коміксовому стилі. Надавати їх викладачу для оцінювання дозволяється як на паперовому, так і на електронному носії.

При реалізації такої форми представлення теми як «Опитування» необхідні деякі навички соціолога. Слід розробити анкету, яка містила б питання з обраної теми, та запропонувати її достатньо широкому колу респондентів. Це можна реалізувати через різноманітні форуми або традиційно – в особистому спілкуванні. На підтвердження можна надати посилання на заповнені Google-форми, скріншоти сторінок з Інтернету або паперові бланки з відповідями. Наприклад, доцільним є опитування тренерів або спортивних лікарів при розкритті теми «Біохімічне обґрунтування основних принципів спортивного тренування. Наслідки їх порушення». Результати опитування слід обробити найпростішими статистичними методами та проаналізувати.

Найбільш звичною, але найменш креативною формою представлення теми є підготовка традиційної доповідь з презентацією. Найперше, на що тут слід звернути увагу: чи достатньо повно доповідь з презентацією розкриває обрану тему. Обсяг доповіді має становити 3-5 сторінок друкованого тексту, а презентації – 10-15 слайдів. Перевищувати ці обсяги недоречно. За вимогою викладача доповідь може бути озвучена та супроводжена демонстрацією слайдів або здаватися на паперовому чи електронному носії. Прикладом теми, яка добре підходить під цю форму представлення, є:

«Властивості, що характеризують живу матерію». Вона не перенасичена фактологічним матеріалом, але при цьому вимагає ілюстрування за допомогою слайдів. Доповідь та презентація обов'язково мають містити такі структурні елементи: титульний аркуш, план, вступ, основну частину, висновки, список використаних джерел. Копіювати слайди з лекцій або використовувати готові презентації з Інтернету не дозволяється.

Висновки до третього розділу

Гармонійне поєднання традиційних і дистанційних технологій навчання забезпечує ефективність формування професійних компетентностей майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації, підтверджуючи доцільність цього підходу. Разом з тим інтеграція інформаційно-комунікаційних та психолого-педагогічних технологій сприяє підвищенню якості засвоєння знань, формуванню практичних навичок, розвитку когнітивного та аналітичного мислення студентів.

Поєднання синхронних та асинхронних форматів під час дистанційного навчання створює якісний зворотний зв'язок, забезпечує розвиток загальних компетенцій майбутніх фахівців, таких як комунікативні, рефлексивні та аналітичні вміння.

Впровадження дихальних вправ, технік релаксації та психологічних налаштувань сприяє розвитку саморегуляції – формує здатність студентів до самоконтролю емоційного стану, що є ключовим для професійної діяльності.

Застосування тренінгових технологій у навчальному процесі дозволяє майбутнім фахівцям фізкультурно-спортивної реабілітації безпечно опрацьовувати складні професійні завдання, розвивати рефлексивні здібності та стійкі професійні навички.

Виконання завдань із моделювання життєвих ситуацій та рольових ігор сприяє формуванню здоров'язбережувальної поведінки, мотивації до здорового способу життя та відповідального ставлення до здоров'я.

Використання платформи Moodle забезпечує інтерактивне середовище для навчання, підтримуючи персоналізований зворотний зв'язок і сприяючи ефективному засвоєнню матеріалу.

Створення інтелект-карт, мультимедійних презентацій і участь у дискусіях розвиває рефлексивне мислення, здатність до аналізу, синтезу та прийняття рішень.

Інноваційний освітній процес сприяє формуванню ціннісних орієнтирів – усвідомленню важливості професійного самовдосконалення та відповідального ставлення до власного здоров'я.

Висновки підтверджують, що впровадження запропонованих інноваційних педагогічних підходів у природничо-наукову підготовку фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації є актуальним і ефективним для забезпечення високого рівня професійної підготовки в умовах дистанційного навчання.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження умовливило формулювання таких висновків:

1. Актуальність підготовки майбутніх фахівців фізичної культури і спорту до надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації обумовлена сучасними соціально-економічними, демографічними та військовими викликами, які стоять перед Україною. Основними причинами цієї необхідності є поширеність хронічних неінфекційних захворювань, які впливають на тривалість та якість життя, а також значний вплив наслідків війни на фізичний і психологічний стан звичайних громадян, ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, .

Фізкультурно-спортивна реабілітація, відповідно до законодавства України, є системою заходів, спрямованих на відновлення здоров'я і функціональних можливостей організму через використання фізичних вправ. Цей напрям набув стратегічного значення завдяки нормативним документам, таким як Указ Президента України №342/2020 та Національна стратегія розвитку системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни. Їх реалізація передбачає залучення ветеранів війни, членів їх сімей та інших категорій населення до активного громадського життя через фізичну культуру та спорт.

Важливою стала необхідність підготовки кваліфікованих фахівців, які здатні забезпечувати високий рівень надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації. Відповідно в закладах вищої освіти в Україні активно впроваджується спеціалізація «Фізкультурно-спортивна реабілітація» в межах підготовки фахівців за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт. Це сприяє не лише формуванню національної системи фізкультурно-спортивної реабілітації, але й відкриває можливості для професійного розвитку фахівців фізичної культури і спорту. Комплексний підхід, що поєднує фізичне відновлення, психологічну підтримку та соціалізацію через спорт, є ефективним засобом адаптації громадян, які

потребують реабілітації. Такий підхід підтримується на державному рівні через затверджені стандарти і програми, що визначають зміст, обсяг та якість послуг фізкультурно-спортивної реабілітації.

Таким чином, розвиток фізкультурно-спортивної реабілітації та підготовка фахівців з фізичної культури і спорту для надання послуг у цій галузі є важливими кроками на шляху до вирішення актуальних проблем суспільства, зокрема забезпечення здоров'я та добробуту населення, а також інтеграції ветеранів війни у соціальне та економічне життя країни.

Разом із цим подальшої цікавості в рамках нашого дослідження викликає питання забезпечення якості підготовки фахівців фізичної культури і спорту до надання послуг з фізкультурно-спортивної реабілітації та розгляд особливостей цієї підготовки під час дистанційного навчання.

2. Дистанційне навчання у підготовці майбутніх фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації є перспективним напрямом модернізації освітнього процесу, що відповідає вимогам сучасного суспільства та ринку праці. Ефективність його реалізації залежить від дотримання низки педагогічних умов, які забезпечують якість освіти та формування необхідних професійних компетентностей.

Ключовими педагогічними умовами є:

- створення інтерактивного навчального середовища з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- забезпечення доступності та різноманітності навчальних матеріалів; інтеграція інформаційно-комунікативних з особисто орієнтовними технологіями під час навчання;
- стимулювання самостійної діяльності студентів через проектну роботу та колаборацію в онлайн-групах.

Особлива увага має бути приділена педагогічній підтримці та мотивації студентів, зокрема через використання зворотного зв'язку, підтримки викладача та регулярного моніторингу навчальних досягнень здобувачів вищої освіти.

Застосування дистанційних технологій відкриває нові можливості для підготовки фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації, зокрема в умовах обмеженого доступу до традиційного навчання, що є особливо актуальним у періоди сучасних викликів. Однак успішна реалізація дистанційного навчання потребує системного підходу до вдосконалення методик викладання, матеріально-технічного забезпечення та підвищення кваліфікації педагогічного складу.

Результати проведення аналітико-дослідницького аналізу освітньо-професійної програми підготовки «Фізкультурно-спортивна реабілітація» ЧНУ імені Петра Могили, дозволяють констатувати, що вона передбачає підготовку фахівців, які володіють глибокими знаннями, базовими та професійними компетентностями, уміннями та навичками щодо побудови, корекції та оптимізації процесів з фізкультурно-спортивної реабілітації, організації та проведення заходів, притаманних спеціальності; здатні до самостійної постановки і вирішення завдань науково-дослідної діяльності прикладного характеру в фізкультурно-спортивних та реабілітаційних центрах регіону задля розвитку місцевої громади і держави.

Важливу роль при цьому відіграє фахова природничо-наукова підготовка яка сприяє розвитку компетенцій, необхідних для ефективного управління фізичною культурою та спортивною діяльністю а також фізкультурно-спортивною реабілітацією і забезпечує формування знань про фізіологічні, біохімічні, валеологічні та медичні аспекти, які впливають на фізичну активність та здоров'я людини.

3. Забезпечення ефективності організації освітнього процесу на факультеті фізичного виховання в умовах вирішення завдань модернізації вищої освіти України є актуальною і потребує особливої уваги та вирішення.

На основі аналізу, синтезу, узагальнення описаних вище результатів етапів проведення науково-педагогічного експерименту з пошуку ефективних шляхів оптимізації, гуманізації та інформатизації освітнього процесу природничо-наукової підготовки майбутніх фахівців фізкультурно-

спортивної реабілітації підтверджується актуальність і доцільність забезпечення гармонійної інтеграції в освітньому процесі інноваційних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікативних технологій навчання.

До необхідних умов забезпечення ефективності реалізації цього процесу під час можна віднести:

- розробку робочої навчальної програми курсу змішаного навчання з відповідної дисципліни з обов'язковим визначенням цілей і сценаріїв проведення запланованих форм роботи викладача зі студентом або студентів між собою в синхронному і асинхронному режимі в системі управління дистанційним навчанням ЧНУ імені Петра Могили;

- планування та створення електронного навчального курсу в на платформі Moodle;

- забезпечення стандартизації процесу організації взаємоінтеграції аудиторного і дистанційного навчання шляхом експертної оцінки електронного навчального курсу та апробації його в освітньому процесі.

Необхідними є створення і постійне оновлення інформаційної системи відкритого доступу науково-методичного і навчально-методичного забезпечення змішаного навчання природничо-наукових дисциплін в освітньому процесі. А також забезпечення централізованої і системної наукової та навчально-методичної підтримки викладачів щодо питань реалізації дистанційного навчання з дисциплін які вони ведуть.

Продовження потребують наукові пошуки щодо розробки і обґрунтування концептуальних засад підвищення рівня компетентності викладачів з питань практичної реалізації дистанційного навчання – інтегрованого використання інноваційних технологій (інформаційно-комунікативних, хмарних, електронних, мобільних, інтерактивних, тренінгових, проектних, проблемного навчання тощо) так, щоб вони доповнювали одна одну і працювали як одне ціле в підготовці майбутніх фахівців.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібчук К.В. , Савонова О.В. БІОХІМІЯ: навчальний посібник для викладачів закладів вищої освіти, студентів та вчителів. Чернігів : НУЧК імені Т. Г. Шевченка, 2020. 160 с.
2. Білецька Г. Обґрунтування концепції природничо-наукової освіти майбутніх екологів. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2014. № 1. С. 37-46. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pippo_2014_1_5.
3. Борейко Н. Ю.Азаренкова Л. Л. Використання змішаної форми дистанційного навчання на спеціальності “Фізична культура і спорт”. *Науково-методичні основи використання інформаційних технологій в галузі фізичної культури та спорту*. 2017. № 1, С. 16-19.
4. Бузько В.Л. Змішане навчання фізики в загальноосвітній школі в умовах комп’ютерно-орієнтованого середовища навчання. *Збірник наукових праць Кам’янець-Подільського Національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна*. 2016. Вип. 22: Дидактичні механізми дієвого формування компетентнісних якостей майбутніх фахівців фізико-технологічних спеціальностей). С. 72-74. URL: <http://journals.uran.ua/index.php/2307-4507/article/download/94588/90221>.
5. Дзіман ГМ. Моделювання змішаного навчання майбутніх інженерів-біотехнологів академічного письма англійською мовою. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2016 № 141. С. 58-62. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VchdpuP_2016_141_16.
6. Дистанційна освіта. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/distancijna-osvita> Дата звернення: Трав. 23, 2018.
7. Жиденко А. О., Кузьомко Л. М., Жара Г. І., Савонова О. В., Кудін С. Ф. Організація здоров’язберезувального освітнього середовища у вищих навчальних закладах : методичні рекомендації для викладачів вищих навчальних закладів. Чернігів : ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка, 2012. 44 с.

8. Закон України від 24.12.1993 №3808-XII про фізичну культуру і спорт (Стаття 36). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>.

9. Зміни до Положення про дистанційне навчання. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0923-15>.

10. Кашуба В., Носова Н., Гончарова Н. «Фізкультурно-спортивна реабілітація» – сучасний тренд наукових досліджень. *Біомеханіка спорту, оздоровчої рухової активності, фізичної терапії та ерготерапії: актуальні проблеми, інноваційні проекти та тренди*: матеріали I Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 25 травня 2021 р.). Київ: НУФВСУ, 2021. С. 118-122.

11. Концепція розвитку дистанційної освіти в Україні. URL: <http://www.osvita.org.ua/distance/pravo/00.html>.

12. Коткова ВВ. Реалізація курсу змішаного навчання майбутніх учителів початкових класів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. № 60(4). С. 312-23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2017_60_4_27.

13. Кудін С. Ф., Савонова О. В., Козерук Ю. В. Дитячі інфекційні хвороби : тексти лекцій : навч.-метод. посіб. для викладачів основ медичних знань, основ педіатрії, вчителів основ здоров'я, студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Чернігів : Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2017. 90 с.

14. Кудін С.Ф. Особливості формування культури саморегуляції у майбутніх учителів фізичного виховання. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка*. 2015. Вип. 130. С. 205-208.

15. Кузьомко Л.М., Кудін С.Ф., Савонова О.В. Психовалеологія (програма, методичні розробки занять). Навчальний посібник для викладачів вищих навчальних закладів, студентів та вчителів. Чернігів: Чернігівський державний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2007. 152 с.

16. Освітньо-професійна програма «Фізкультурно-спортивна реабілітація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю

017 «Фізична культура і спорт» [Електронний ресурс] / Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка. – Тернопіль, 2022. – Режим доступу: https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/akredytatsiia%20ta%20litsenzuvannia/osvitni_prohramy/bakalavr/fizvyh/017_fs.php.

17. Освітньо-професійна програма «Фізкультурно-спортивна реабілітація» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» [Електронний ресурс] / Національний університет водного господарства та природокористування. – Рівне, 2024. – Режим доступу: <https://nuwm.edu.ua/nni-oz/osvitni-prohramy>.

18. Освітньо-професійна програма «Фітнес і фізкультурно-спортивна реабілітація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 017 «Фізична культура і спорт» галузі знань 01 «Освіта/Педагогіка» [Електронний ресурс] / Український державний університет імені Михайла Драгоманова. – Київ, 2022. – Режим доступу: <https://ffvsz.udu.edu.ua/osvitno-profesiina-prohrama-fitness-i-fizkulturno-sportyvna-reabilitatsiia-bakalavr/osvitno-profesiina-prohrama-fitness-i-fizkulturno-sportyvna-reabilitatsiia-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-vyshchoi-osvity/osvitno-profesiina-prohrama-fitness-i-fizkulturno-sportyvna-reabilitatsiia-pershoho-bakalavrskoho-rivnia-vyshchoi-osvity>

19. Освітньо-професійна програма підготовки «Фізкультурно-спортивна реабілітація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» [Електронний ресурс] / Національний університет фізичної культури і спорту України. – Київ, 2021. – Режим доступу: https://uni-sport.edu.ua/sites/default/files/vseDocumenti/fizkulturno-sportyvna_reabilitaciya_0.pdf.

20. Освітньо-професійна програма підготовки «Фізкультурно-спортивна реабілітація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» [Електронний ресурс] /

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського. – Львів, 2022. – Режим доступу: <https://www.ldufk.edu.ua/wp-content/uploads/2024/09/opp-fsr-017-ldufk-2024.pdf>.

21. Освітньо-професійна програма підготовки «Фізкультурно-спортивна реабілітація» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» [Електронний ресурс] / Харківська державна академія фізичної культури. – Харків, 2022. – Режим доступу: <https://khdafk.com.ua/navchalna-robota/osvitni-prohramy/>.

22. Освітньо-професійна програма підготовки «Фізкультурно-спортивна реабілітація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт» [Електронний ресурс] / Чорноморський національний університет імені Петра Могили. – Миколаїв, 2023. – Режим доступу: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/OPP_FSR_bakalavr_2023.pdf.

23. Положення про дистанційне навчання. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13>

24. Положення про дистанційні курси та їх сертифікацію в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили від 25 квітня 2024 року [Електронний ресурс]. URL: <https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya-pro-distantsijni-kursi-ta-yih-sertifikatsiyu-1.pdf>

25. Положення про дистанційну форму здобуття вищої в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили від 25 квітня 2024 року [Електронний ресурс] URL: https://chmnu.edu.ua/wp-content/uploads/Polozhennya_Pro_distantsijnu_formu_1.pdf.

26. Постанова Кабінету Міністрів України від 08.10.2022 №1128 "Про внесення змін до Положення про Міністерство у справах ветеранів України". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1128-2022-%D0%BF#Text>

27. Постанова кабінету міністрів України від 17 листопада 2021 р № 1188) Постанова Кабінету Міністрів України від 17.11.2021 №1188 "Про затвердження Державного соціального стандарту фізкультурно-спортивної

реабілітації ветеранів війни, членів їх сімей та сімей загиблих (померлих) ветеранів війни". URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-2021-%D0%BF#Text>

28. Постанова Кабінету Міністрів України від 30.06.2021 №667 "План дій на 2021-2025 роки щодо реалізації Національної стратегії розвитку системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-dij-na-20212025-roki-shchodo-realizaciyi-nacionalnoyi-strategiyi-rozvitku-sistemi-fizkulturno-sportivnoyi-reabilitaciyi-veteraniv-vijni-ta-i300621-667>.

29. Приступа Є. Н. Жарська Н. В., Бріскін Ю. А., Вовканич А. С. Фізкультурно-спортивна реабілітація у системі галузевих соціальних практик. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2022, № 7(4). С. 163–169.

30. Романенко І. О. Підходи до впровадження системи дистанційного навчання у Збройних Силах України. *Системи обробки інформації*. 2005. Випуск 9 (49). С. 130-135.

31. Савонова О. В. Досвід реалізації змішаного навчання при підготовці студентів факультету фізичного виховання. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2018. Вип. 3 (97)18. С. 492-497.

32. Савонова О.В. Можливості забезпечення особистісно-орієнтованого підходу у природничо-науковій підготовці майбутніх фахівців фізичної культури. *Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії». Спеціальний тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. 2018. № 6. Кн.2. Том I (79). С. 412-423.

33. Самолук Н., Швець М. Актуальність і проблемність дистанційного навчання. *Нова педагогічна думка*. 2013. № 1.1, С. 193-201.

34. Стратегія розвитку інформаційного суспільства в Україні. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/386-2013-p>.

35. Страшко С. В., Животовська Л. А., Гречишкіна О. Д., Міненко А. О., Савонова О. В., Гаврилюк В.О. Соціально-просвітницькі тренінги з формування мотивації до здорового способу життя та профілактики ВІЛ/СНІДу : навч.-метод. посіб. для викладачів валеології, основ мед. знань та безпеки життєдіяльності, вчителів основ здоров'я, студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Київ : Освіта України, 2006. 260 с.

36. Терентьева Н. О..Особливості дистанційної підготовки магістрантів факультетів фізичної культури. *Інформаційні технології і засоби навчання*. № 69(1), С. 139–148. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ITZN_2019_69_1_14

37. Указ Президента України від 23.08.2020 №342/2020 "Питання розвитку національної системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни" яким затверджено "Національну стратегію розвитку системи фізкультурно-спортивної реабілітації ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни". URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3422020-34757>

38. Фастівець А, Хоменко П. Природничо-наукова підготовка майбутнього фахівця фізичної реабілітації як педагогічна проблема. Витоки педагогічної майстерності. 2016. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/7745/1/Fastivets.pdf>.

39. Шандригось Г. А., Шандригось В. І., Ладика П. І. Дистанційне навчання в системі підготовки фахівців з фізичної культури і спорту. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. Випуск 5К(61), С. 270-273.